

LAPLAND

Above Ordinary

Lapin Suhdannekatsaus 2020

- 2 SUHDANNEKUVA
- 4 LAPIN TALOUDEN RAKENNE
- 6 TOIMIALOJEN KEHITYS
- 7 KAIVOSTOIMINTA JA LOUHINTA
- 8 TEOLLISUUS
- 10 RAKENTAMINEN
- 11 KAUPPA
- 12 KULJETUS JA VARASTOINTI
- 13 LIIKE-ELÄMÄN PALVELUT
- 14 MAJOITUS- JA RAVITSEMISTOIMINTA
- 15 MATKAILUPALVELUT
- 16 LAPIN MATKAILUKESKUKSET
- 18 KEMI-TORNION SEUTUKUNTA
- 20 ROVANIEMEN SEUTUKUNTA
- 22 LAPIN MAAKUNNAN KAIKKI SEUTUKUNNAT
- 23 TIETOLÄHTEET JA KÄSITTEET

Valtionvarainministeriön taloudellinen katsaus, kevät 2020

Koronaviruspandemia ja toimet sen leviämisen estämiseksi ovat ajaneet yrityksiä ahdinkoon ja kääntäneet talousennusteet ylösalaisin kaikkialla maailmassa. Muutos on ollut ennennäkemättömän suuri ja nopea ja vaikutukset laaja-alaiset. Koronavirus iskee lujaa Suomen talouteen. Toimialat ottavat iskun vastaan eri intensiteetillä. Suurin isku kohdistuu yksityisiin palveluihin, teollisuuteen ja rakentamiseen.

Ennusteissa oletetaan, että taloudellista aktiviteettia rajoittavat toimenpiteet kestävät 3 kuukautta, jonka jälkeen kasvu elpyy. Suomen bruttokansantuotteen arvioidaan supistuvan 5,5 % vuonna 2020 ja kasvavan 1,3 % vuosina 2021 ja 2022. Paluu kasvu-uralle edellyttää, että yrityksiä ja työllisyyttä tuetaan sulkutoimien aikana estämään talouden tuotantopotentiaalin tuhoutumista akuutin kriisin aikana.

Tulevan kehityksen ennustaminen on poikkeuksellisen epävarmaa. Tuotanto supistuu perusuraa enemmän, jos sulkutoimet ovat voimassa pidempään Suomessa tai suomalaisen tuotantoon liittyvissä maissa tai jos tuet eivät niitä estämään talouden tuotantopotentiaalin tuhoutumista laajassa mitassa. Toisaalta jos sulkutoimien aikana patoutunut kysyntä purkautuu nopeasti ja voimakkaasti sulkutoimien päätyttyä, tuotanto voisi kasvaa ennustettua nopeammin vuonna 2021.

Vuosina 2021-2022 maailmankauppa palautuu kriisiä edeltävälle kasvu-uralle ja Suomen viennin kasvu elpyy. Myös yksityisen kulutuksen kasvu normalisoituu. Yksityiset investoinnit toipuvat hitaammin, sillä metsäteollisuuden suurhankkeet ovat lykkääntymässä ja asuinrakennusinvestoinnit jatkavat supistumistaan. Talouskasvun nopeutuminen ja nimellispalkkojen vaisu nousu alkavat kohentaa työvoiman kysyntää vähitellen vuosina 2021-2022.

Vuosina 2023-2024 talouskasvun arvioidaan hidastuvan alle yhteen prosenttiin talouden rakenteellisista tekijöistä johtuen. Julkisen talouden tila ei toivu entiselleen ja sen arvioidaan olevan vuonna 2024 edelleen selvästi alijäämäinen.

(Taloudellinen katsaus, kevät 2020, 16.4.2020. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:31. <http://um.fi/URN:ISBN:978-952-367-336-6>)

Lapin suhdannekehitys jatkui vuonna 2019 varovaisen positiivisena, edellisvuosia maltillisempaa kaivostoiminnan ja teollisuuden liikevaihdon laskun vaikutuksesta. Tarkastelluista toimialoista liikevaihdon vuosikehitys oli paras liike-elämän palveluissa, majoitus- ja ravitsemistoiminnassa ja matkailupalveluissa. Myös liikevaihdon pitkän aikavälin kehitystrendi säilyi positiivisena, joskin jäi viime vuoden osalta koko maan kehitystä heikommaksi. Henkilöstömäärän (ml. julkinen sektori) kehitystrendi on ollut liikevaihtoa maltillisempaa, mutta tasaisempaa ja vuoden 2019 osalta selvemmin kasvussa.

Vuonna 2019 kaikkien toimialojen liikevaihto ylsi Lapissa hienoiseen 0,4 prosentin nousuun. Liikevaihtokehitys jäi siis vaisummaksi kuin kahtena edellisena vuonna, jolloin kasvua kertyi 10,1 prosenttia vuonna 2017 ja 4,0 prosenttia vuonna 2018. Vuoden 2019 ensimmäinen (+2,4 %) ja toinen (+0,5 %) vuosineljännes toivat kasvua liikevaihtoon, mutta kolmannella (-0,6 %) ja vuoden viimeisellä (-0,7 %) neljänneksellä liikevaihto oli laskussa. Koko maan kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi 2,8 prosenttia vuonna 2019.

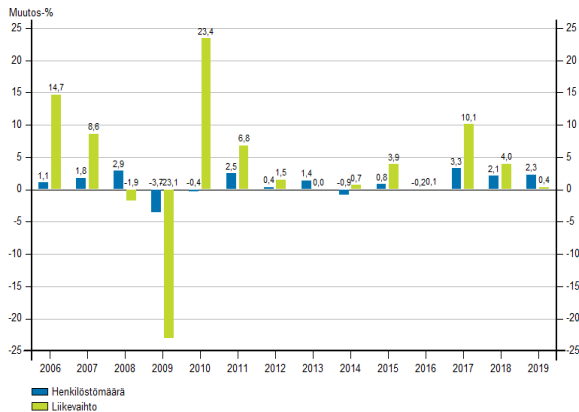
Teollisuuden vientiliikevaihto laski Lapissa 3,9 prosenttia vuonna 2019. Kahden edellisenä vuonna vienti kasvoi, 16,0 prosenttia vuonna 2017 ja 2,0 prosenttia vuonna 2018. Vientiliikevaihto oli positiivista vielä vuoden 2019 ensimmäisellä (+1,9 %) ja toisella (+1,4 %) neljänneksellä, mutta lähti 7,4 prosentin laskuun kolmannella neljänneksellä ja viimeisellä lasku syveni 11,7 prosenttiin. Koko maan teollisuuden vientiliikevaihto kasvoi 5,3 prosenttia vuonna 2019.

Kaikkien toimialojen henkilöstömäärä (ml. julkinen sektori) nousi 2,3 prosenttia vuonna 2019. Ripeintä henkilöstömäärän kasvu oli vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, jolloin henkilöstömäärä nousi 3,2 prosenttia. Vuoden toisella neljänneksellä henkilöstömäärä oli 2,5 prosentin nousussa. Kolmas vuosineljännes kasvatti henkilöstömäärää 1,9 prosenttia ja viimeinen 1,6 prosenttia. Vuonna 2018 henkilöstömäärä kasvoi 2,1 prosenttia.

👍 Lapin suhdannetrendit

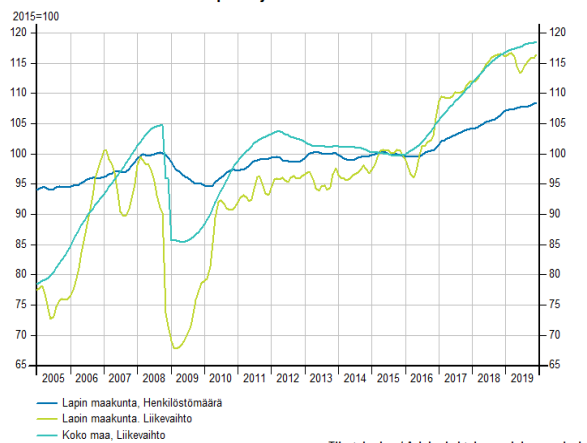
- Lapin suhdannekuvan kehitystrendi jatkui kasvussa, joskin vuonna 2019 edellisvuosia maltillisempaa
- Henkilöstömäärän (ml. julkinen sektori) kasvutrendi on ollut liikevaihtoa maltillisempaa ja tasaisempaa ja vuonna 2019 selvemmin kasvussa
- Pienten alle 5 henkilöä työllistävien yritysten liikevaihdon muutosvaikutus pysyi plussalla koko vuoden
- Kaivostoimiala on ollut vahvassa kasvussa pitkään - Kaksi viime vuotta liikevaihto on ollut laskussa, mutta henkilöstömäärä edelleen kasvussa
- Teollisuuden liikevaihdon trendi noudattelee viennin ja suuryritysten kehitystä ja vuoden 2019 liikevaihto päättyi miinukselle - Henkilöstömäärän myönteinen kehitys jatkui, edellisvuotta parempaa
- Teollisuuden pois lukien suuryritykset liikevaihto kasvoi koko vuoden - Henkilöstömäärä kehittyi liikevaihtoa positiivisemmin ja edellisvuotta myönteisemmin
- Rakentamisen liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendikehitys on ollut vahvalla kasvu-uralla - Kasvu jatkui vuonna 2019 joskin edellisiä vuosia vaimeampana
- Kaupan liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendikehitys jatkui kasvavana, mutta edellisiä vuosia maltillisempaa
- Kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihdon kasvu jäi edellisiä vuosia vaisummaksi - Henkilöstömäärän kasvu notkahti vuonna 2019
- Lapin elinkeinoelämän vire heijastuu liike-elämän palveluihin - Liike-elämän palveluiden kasvutrendi jatkui liikevaihdon vahvana, henkilöstömäärän osalta liikevaihtoa maltillisempaa
- Matkailussa jatkuivat hyvät vuodet. Liikevaihdon kasvu jatkui vahvana heijastuen selvästi myös henkilöstömäärän lisäyksenä - Matkailun myönteinen kehitys heijastuu usealle toimialalle
- Lapin kaikissa matkailukeskuksissa liikevaihdon myönteinen kehitys jatkui, vuonna 2019 kasvu oli vahvin Rovaniemen ja Pyhä-Luoston alueilla - Henkilöstömäärän kehitystrendi vaihtelee matkailukeskuksittain, parhaimpina erottuvat Saariselän, Meri-Lapin ja Rovaniemen alueet
- Liikevaihto on kasvanut vuodesta 2015 Lapin kaikissa seutukunnissa – voimakkaimmin Pohjois-Lapissa ja Torniolaaksossa
- Kemi-Tomion seutukunnan liikevaihto kääntyi laskuun, mutta henkilöstömäärän kasvu jatkui ja seurattavista toimialoista rakentamisen kehitys positiivisin - Rovaniemen seutukunnan liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys jatkui positiivisena, vuonna 2019 seurattavista toimialoista liikevaihdon kasvun vetureina majoitus- ja ravitsemistoiminta ja teollisuus

Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Lapissa vuosimuutos (%) vuosina 2006-2019



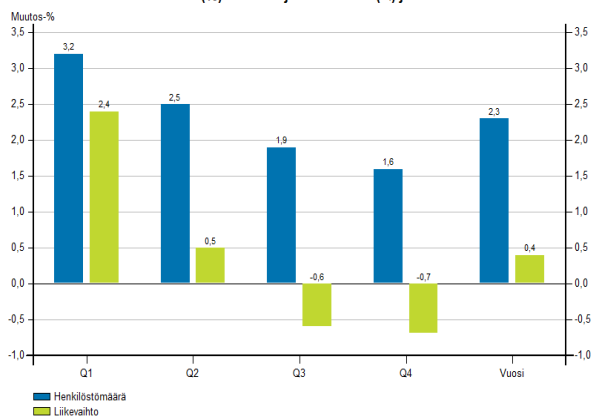
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendikehitys Lapissa ja koko maassa



Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Lapissa vuonna 2019 vuosineljänneksittäin (Q) ja koko vuosi



Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Kasvukatsaus

Lapin maakunnassa vanhoja (5 vuotta ja kauemmin toimineita) pk-yrityksiä on 82 prosenttia ja nuoria (alle 5 vuotta toimineita) pk-yrityksiä 18 prosenttia. Tästä syystä kaikkien yritysten liikevaihdon kehitys seurailee pitkälti vanhojen pk-yritysten liikevaihdon kehitystä. Kaikkien toimialojen suurten (yli 20 henkilöä työllistävät) yritysten liikevaihto kasvoi vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä 0,4 prosenttia, mutta muilla neljänneksillä suurten yritysten kasvuvaikeus oli negatiivinen. Pienten (alle 5 henkilöä työllistävät) yritysten liikevaihdon muutosvaikutus pysyi plussan puolella vuoden 2019 jokaisella neljänneksellä.

Toimialojen kehitystrendit 2019

vuosimuutos-% (ennakkoarvio 2019)



Kaivostoiminta ja louhinta

-5,3 % liikevaihto (521 milj. €)
+5,8 % henkilöstömäärä (1 800 htv)



Tukku ja vähittäiskauppa

+1,5 % liikevaihto (2 222 milj. €)
+0,8 % henkilöstömäärä (5 940 htv)



Teollisuus

-2,7 % liikevaihto (6 915 milj. €)
+6,1 % henkilöstömäärä (7 380 htv)



Kuljetus ja varastointi

+1,2 % liikevaihto (570 milj. €)
-1,0 % henkilöstömäärä (3 710 htv)



Teollisuus pl. suurteollisuus

+3,8 % liikevaihto (2 135 milj. €)
+5,5 % henkilöstömäärä (4 980 htv)



Liike-elämää palveleva toiminta

+7,5 % liikevaihto (447 milj. €)
+2,0 % henkilöstömäärä (6 300 htv)



Teollisuuden vienti

-3,9 % liikevaihto (4 013 milj. €)



Majoitus- ja ravitsemistoiminta

+6,3 % liikevaihto (496 milj. €)
+3,0 % henkilöstömäärä (3 620 htv)



Rakentaminen

+1,7 % liikevaihto (1 022 milj. €)
+1,2 % henkilöstömäärä (5 300 htv)



Matkailupalvelut

+5,7 % liikevaihto (421 milj. €)
+3,7 % henkilöstömäärä (3 080 htv)

Lapin talouden rakenne

Lappi avainlukuina

Lapin väkiluku oli vuoden 2019 lopussa 177 160. Uusimpien tilastojen mukaan Lapissa oli työvoimaa 80 380 henkilöä, työpaikkoja 70 200 ja alueen bruttokansantuote 7 miljardia euroa. Taloudellinen huoltosuhde, 149 työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä sataa työllistä kohti, parani edellisestä vuodesta, mutta on heikompi kuin koko maassa.

Ennakoarvion mukaan Lapin yritysten liikevaihto oli vuonna 2019 noin 14,1 miljardia euroa ja teollisuuden vientiliikevaihto 4 miljardia euroa. Yritysten ja yhteisöjen (ml. julkinen sektori) henkilöstömäärä oli viime vuonna ennakoarvion mukaan noin 62 190 henkilötyövuotta. Vuonna 2018 Lapissa toimi 12 500 yritysten toimipaikkaa, joiden henkilöstö oli yhteensä 40 480 henkilötyövuotta.

Työpaikkarakenne

Lapin työpaikoista kaikkiaan 65 prosenttia on yksityissektorilla (yksityinen sektori, valtioenemmistöinen Oy, yrittäjät) ja 36 prosenttia julkisella sektorilla (valtio, kunta). Työpaikkarakenteesta näkyy työpaikkojen lisääntyminen yksityissektorilla. Huomattavimmat erot koko maan työnantajasektorirakenteeseen ovat yksityisen sektorin alempi osuus (-8 % -yksikköä) ja kuntasektorin koko maata korkeampi osuus (+6 % -yksikköä). Muiden osalta ero on enimmillään vain 1,5 % -yksikköä.

Toimialoitain tarkasteltuna suurimpia työllistäjiä ovat Lapissa terveys- ja sosiaalipalvelut, jalostus (ml. kaivostoiminta), liike-elämän palvelut, kauppa ja muut palvelut. Samat toimialat ovat suurimpia myös koko maassa ja Lapin työpaikkojen toimialarakenne eroaa enimmillään 3 % -yksiköllä/toimiala koko maan rakenteesta.

Lapin avainlukuja



177 160

Lapin väkiluku
(2019 vuoden lopussa)



80 380

Työvoima
(2018 vuoden lopussa)



70 200

Työpaikat
(2017 vuoden lopussa)



6 960 milj. euroa

Bruttokansantuote
(2017)



149

Taloudellinen huoltosuhde
(2018 vuoden lopussa)



14 100 milj. euroa

Liikevaihto
(2019 ennakoarvio)



4 010 milj.

Teollisuuden vientiliikevaihto, milj. euroa (2019 ennakoarvio)



62 190

Yritysten ja yhteisöjen
henkilöstömäärä, htv
(2019 ennakoarvio)



12 500

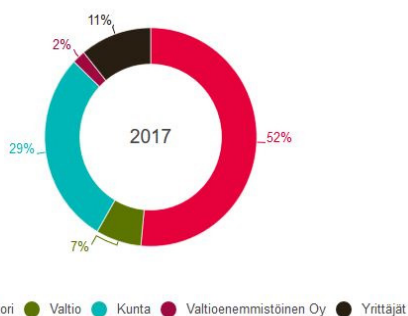
Yritysten toimipaikkoja (2018)



40 480

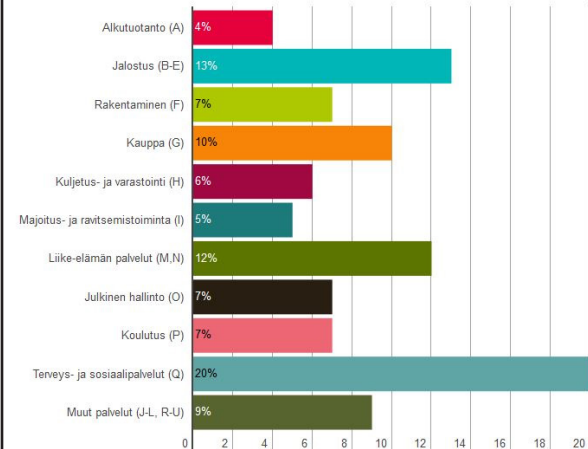
Yritysten henkilöstö, htv (2018)

Työpaikat työnantajasektoreittain Lapissa



Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti 2017

Työpaikat toimialoitain Lapissa



Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti 2017



Erikoistumiset

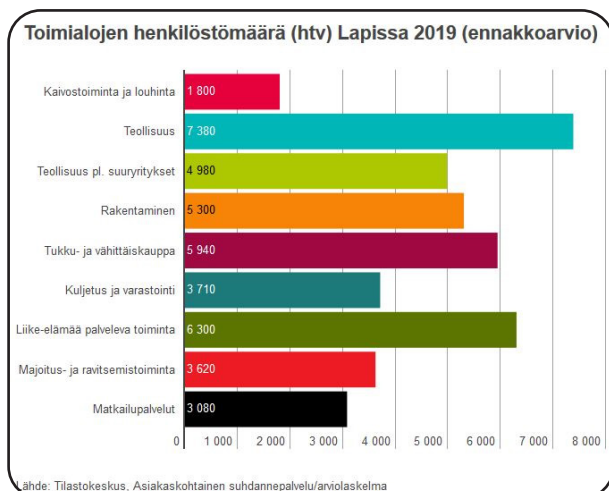
Yritystoiminnan erikoistumista voidaan tarkastella suhteuttamalla Lapin kunkin toimialan henkilöstömääräosuus koko maan osuuteen. Indeksitarkastelun (koko maa=100) mukaan Lappi on erikoistunut vahvimmin kaivostoimintaa palvelevaan toimintaan, metallimalmien louhintaan, matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toimintaan, metallien jalostukseen, majoitukseen sekä metsätalouteen ja puunkorjuuseen. Matkailuelinkeinon vahva asema ja vaikutukset useille toimialoille näkyy myös matkailua palvelevilla henkilöstömäärältään pienillä toimialoilla koko maata korkeampana indeksinä, esimerkkinä kirjastojen, arkistojen, museoiden ja muiden kulttuurilaitosten toiminta. Tehtäessä vastaava erikoistumislaskelma yritysten liikevaihdon mukaan, Lapin erikoistumisalaksi nousee edellä mainittujen lisäksi moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valmistus.



Toimialojen liikevaihto ja henkilöstömäärä

Vuoden 2019 ennakkoarvion mukaan teollisuuden osuus Lapin yritysten liikevaihdosta oli lähes puolet. Kaivostoiminta mukaan luettuna osuus nousee 53 prosenttiin. Kaupan osuus liikevaihdosta oli 16 prosenttia ja rakentamisen yli 7 prosenttia.

Yritysten henkilöstömäärä jakaantuu liikevaihtoa tasaisemmin eri toimialoille. Teollisuus oli henkilöstömäärältään suurin, vuoden 2019 ennakkoarvion mukaan 7 380 henkilötyövuotta. Seuraavaksi eniten työllistivät liike-elämän palvelut 6 300, kauppa 5 940 ja rakentaminen 5 300 henkilötyövuotta. Matkailulle tyypillisten toimialojen (kuviossa majoitus- ja ravitsemistoiminta ja useista toimialoista koostuva matkailupalvelut) työllisyysvaikutus oli vuonna 2019 yhteensä 6 700 henkilötyövuotta.



Lapin Materiaalipankki | Terhi Tuovinen

Toimialojen kehitys

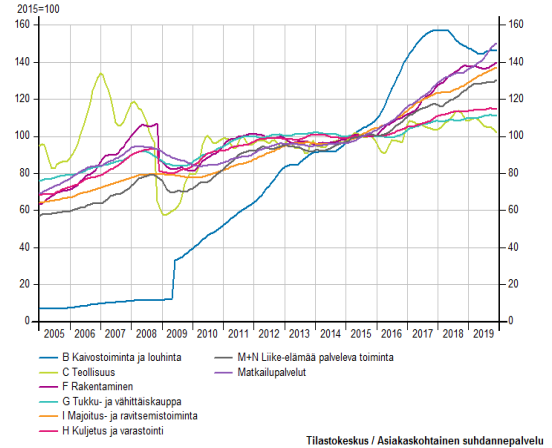
Kaikkien tarkasteltujen toimialojen liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendi oli vuonna 2019 vertailuvuoden 2015 yläpuolella. Kaivostoiminta erottuu pitkän aikavälin trendikehityksessä muita toimialoja positiivisemmalla liikevaihtokehityksellään. Kaivostoiminnan jälkeen liikevaihto on kehittynyt parhaiten matkailupalveluissa, rakentamisessa, majoitus- ja ravitsemistoinnassa ja liike-elämän palveluissa. Teollisuuden liikevaihdon kehitystrendi on ollut vaihtelevin ja heikoin, mutta pysytellyt sekkin kolme viimeistä vuotta vertailuvuoden 2015 yläpuolella. Henkilöstömäärän kehitystrendi on ollut viime vuosina paras matkailupalveluissa ja rakentamisessa. Kaivostoiminnan trendi on vuosikymmenen jälkipuoliskolla tasaantunut lähelle edellä mainittuja. Vuonna 2019 myös teollisuudessa päästiin vertailuvuoden 2015 yläpuolelle.

Vuonna 2019 liikevaihto kasvoi edellisvuodesta kaikilla muilla tarkastelluilla toimialoilla, paitsi kaivostoiminnassa ja teollisuudessa. Kaivostoiminnan liikevaihto oli laskussa jo edellisenä vuonna, jota edelsi vuosien 2016-2017 voimakas kasvu. Liikevaihtokehitys oli paras liike-elämän palveluissa, matkailupalveluissa ja majoitus- ja ravitsemistoinnassa.

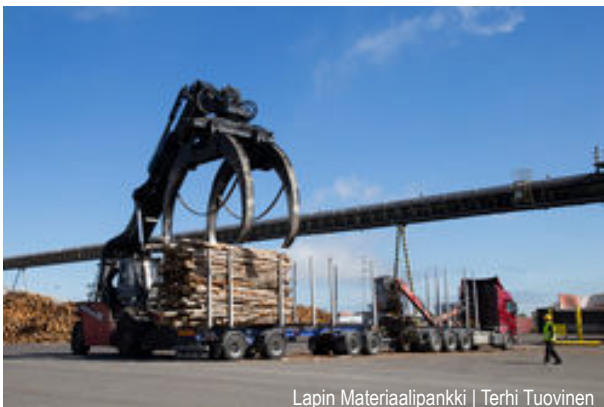
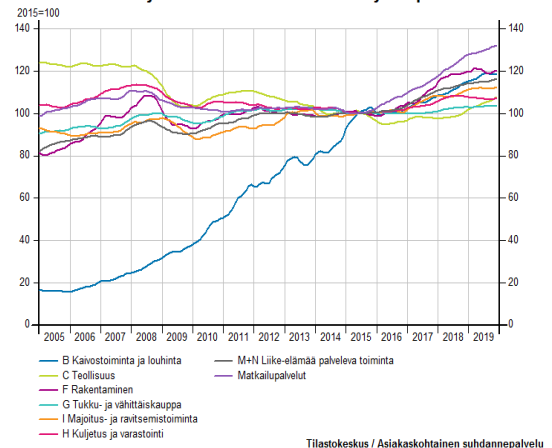
Vuoden 2019 henkilöstömääräkehitys oli positiivinen kaikilla muilla tarkastelluilla toimialoilla, paitsi kuljetuksessa ja varastoinnissa. Henkilöstömäärän kasvu oli voimakkain teollisuudessa ja kaivostoiminnassa, huolimatta niiden negatiivisesta liikevaihtokehityksestä. Muilla toimialoilla henkilöstömääräkehitys jäi liikevaihtokehitystä heikommaksi.

Henkilöstöpalveluyritysten kautta tapahtuva henkilöstön vuokraus on yleistynyt ja tyypillistä useilla toimialoilla erityisesti kausiluontoisissa ja sijaintivoimatarpeissa. Vuokratyövoima kirjautuu henkilöstömäärässä liike-elämän palveluihin. Sitä ei pystytä kohdentamaan työvoiman käyttäjäyrityksen toimialan mukaan. Esim. matkailussa vuokratyövoiman käyttö on yleistä, joten matkailutoimialojen henkilöstömääräkehitystrendien tarkastelussa tämä ilmiö on otettava taustalla huomioon. Merkittävä vuokratyövoiman käytön lisäys henkilöstön rekrytoinnissa voi näkyä huomattavanakin liikevaihtokehityksestä poikkeavana vuosimuutoksena henkilöstömäärässä. Lisäksi joissain tapauksissa liikevaihtoa ja henkilöstömäärää ei pystytä kohdentamaan myöskään alueellisesti sinne, missä toiminta tapahtuu.

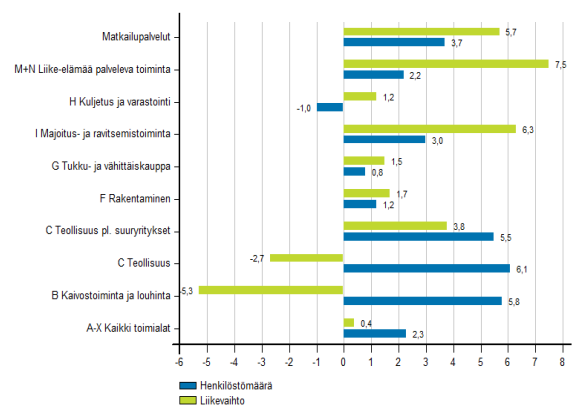
Toimialojen liikevaihdon trendikehitys Lapissa



Toimialojen henkilöstömäärän kehitys Lapissa



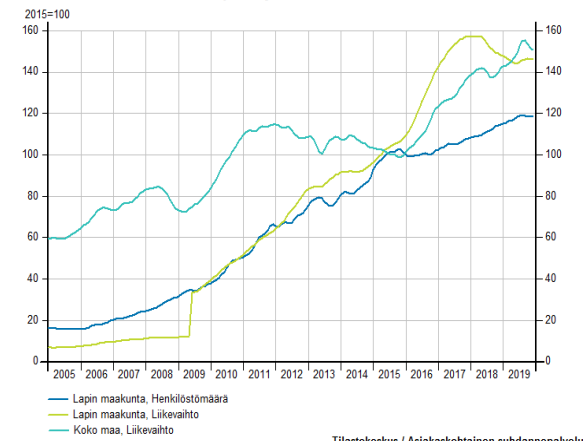
Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Lapissa vuonna 2019 vuosimuutos (%)



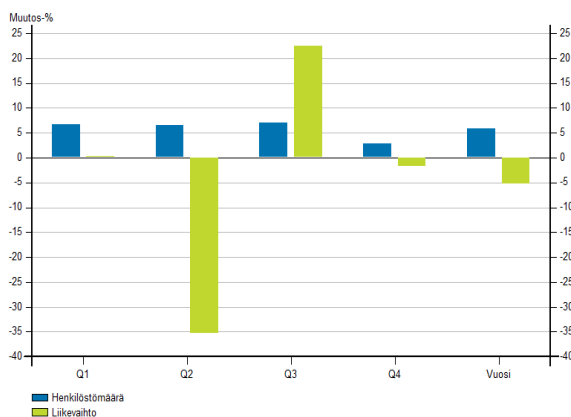
Kaivostoiminta ja louhinta

Metallimalmien louhinta; Muu kaivostoiminta ja louhinta; Kaivostoimintaa palveleva toiminta

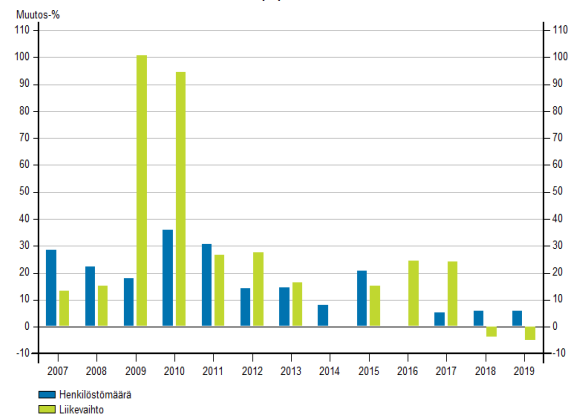
Kaivostoiminnan liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendikehitys Lapissa ja koko maassa



Kaivostoiminnan liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Lapissa vuonna 2019 vuosineljänneksittäin (Q) ja koko vuosi



Kaivostoiminnan liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Lapissa vuosimuutos (%) vuosina 2007-2019



Kaivostoiminnan liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys oli yli kymmenen vuotta voimakkaasti kasvava kaivosten toimintojen laajentuessa. Kahden viime vuoden liikevaihdon vuosimuutos on ollut laskussa, mutta henkilöstömäärä edelleen kasvussa. Liikevaihdon pitkän aikavälin trendikehitys on saman suuntainen koko maassa, mutta aiemmista vuosista poiketen viime vuonna Lapin kehitys jäi koko maata heikommaksi. Kaivostoimintaan on investoitu voimakkaasti viime vuosina ja alan liikevaihdon kehitykseen vaikuttavat raaka-aineiden globaali hintakehitys ja louhinnan määrä.

Lapin kaivostoiminnan ja louhinnan liikevaihto väheni 5,3 prosenttia vuonna 2019 vuodesta 2018. Kovin lasku asetui vuoden 2019 ensimmäiselle puolivuotiskaudelle, jolloin laskua oli 20,2 prosenttia. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä liikevaihdon kehitys oli lievästi 0,3 prosenttia plussalla, mutta toisella vuosineljänneksellä jyrkässä 35,4 prosentin laskussa. Kolmas vuosineljännes kasvatti liikevaihtoa 22,5 prosenttia. Vuoden viimeisellä neljänneksellä liikevaihto oli jälleen laskussa 1,9 prosenttia. Kaivostoiminnan liikevaihto oli Lapissa miinuksella jo vuonna 2018 (-4,0 %) kahden edellisen vuoden yli 24 prosentin vuosikasvun jälkeen. Koko maassa kaivostoiminnan ja louhinnan liikevaihto laski 2,1 prosenttia vuonna 2019.

Liikevaihdon laskusta huolimatta kaivostoiminnan ja louhinnan henkilöstömäärä kasvoi 5,8 prosenttia vuonna 2019 kuten edellisenäkin vuonna. Henkilöstömäärä nousi tasaisesti kolmella ensimmäisellä vuosineljänneksellä: ensimmäisellä vuosineljänneksellä 6,7 prosenttia, toisella 6,6 prosenttia ja kolmannella 7,1 prosenttia. Vuoden 2019 viimeinen vuosineljännes toi 2,8 prosentin nousun kaivostoiminnan henkilöstömäärään.

Kasvukatsaus

Kaivostoiminnan ja louhinnan liikevaihdon kehitys oli hyvin vaihtelevaa eri vuosineljänneksillä. Voimakkain muutosvaikutus toimialan kehitykseen oli vuonna 2019 suurilla, yli 20 henkilöä työllistävillä, ulkomaankauppaa harjoittavilla ja viisi vuotta tai kauemmin toimineilla yrityksillä. Suurten yritysten liikevaihto laski voimakkaasti toisella vuosineljänneksellä, mutta vastaavasti kasvoi voimakkaasti kolmannella vuosineljänneksellä. Ensimmäisen ja viimeisen vuosineljänneksen kehitys oli hyvin maltillista. Pienten yritysten liikevaihto kasvoi ensimmäisellä vuosineljänneksellä, mutta toisen vuosineljänneksen aikana liikevaihdon kehitys kääntyi laskuun. Kolme neljäsosaa toimialan yrityksistä on pieniä 1-5 henkeä työllistäviä yrityksiä, mutta niiden muutosvaikutus toimialan kehitykseen oli hyvin vaatimaton.

Toimialan ennakoarvio 2019	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö, htv
Kaivostoiminta ja louhinta	521	1 800

Teollisuuden liikevaihdon trendi noudattelee viennin ja suuryritysten kehitystä. Lapin teollisuuden liikevaihtokehitys oli vuonna 2019 koko maan kehityksestä poiketen laskeva toisen vuosipuoliskon heikon kehityksen myötä. Lapin teollisuudessa pois lukien suuryritykset liikevaihto kasvoi kuitenkin edelleen koko vuoden. Liikevaihdon laskusta huolimatta henkilöstömäärä kasvoi ja kehityskuva oli edellistä vuotta myönteisempi.

Teollisuuden liikevaihto laski Lapissa 2,7 prosenttia ja nousi koko maassa 3,4 prosenttia vuonna 2019. Lapin teollisuuden liikevaihto oli 1,3 prosentin nousussa vuoden 2019 ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Jälkimmäisellä vuosipuoliskolla teollisuuden liikevaihto lähti laskuun asettuen 6,8 prosenttiin. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä teollisuuden liikevaihto oli 1,5 prosentin nousussa ja toisella vielä 1,2 prosentin kasvussa vuodentakaisesta. Kolmas vuosineljännes toi 7,4 prosentin laskun liikevaihtoon ja viimeinen vuosineljänneskin laski liikevaihtoa 6,1 prosenttia. Vuonna 2018 teollisuuden liikevaihto kasvoi 3,0 prosenttia ja edellisenä vuonna peräti 11,9 prosenttia.

Liikevaihdon laskusta huolimatta Lapin teollisuuden henkilöstömäärä kehittyi ripeästi vuonna 2019. Henkilöstömäärä nousi 6,1 prosenttia vuodesta 2018. Neljännesvuosittain henkilöstömäärän nousu oli tasaista asettuen 6,0-6,3 prosentin haurukkaan. Vuonna 2018 teollisuuden henkilöstömäärä kehittyi maltillisemmin kasvaen 0,6 prosenttia.

Vuonna 2019 Lapin teollisuuden vientiliikevaihto laski 3,9 prosenttia edellisvuodesta. Lapin viennin liikevaihto oli positiivista vielä ensimmäisellä (+1,9 %) ja toisella (+1,4 %) vuosineljänneksellä, mutta lähti 7,4 prosentin laskuun kolmannella vuosineljänneksellä. Vuoden viimeisellä neljänneksellä vientiliikevaihdon lasku syveni 11,7 prosenttiin. Vuonna 2018 Lapin teollisuuden vientiliikevaihto kasvoi 2,0 prosenttia ja sitä edellisenä vuonna 16,0 prosenttia. Koko maassa teollisuuden vientiliikevaihto kasvoi 5,3 prosenttia vuonna 2019.

Teollisuus pois lukien suuryritykset

Lapin teollisuustoimialan pois lukien suuryritykset liikevaihto nousi 3,8 prosenttia vuonna 2019. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä liikevaihto kasvoi ripeimmin yltäen 7,0 prosentin nousuun vuoden 2018 vastaavasta ajanjaksosta. Toisella vuosineljänneksellä liikevaihto oli 2,1 prosentin kasvussa, kolmannella 4,7 ja vuoden viimeisellä 2,0 prosentin nousussa. Vuonna 2018 liikevaihto kasvoi 8,9 prosenttia.

Teollisuuden pois lukien suuryritykset henkilöstömäärä kasvoi 5,5 prosenttia vuonna 2019. Henkilöstömäärä nousi voimakkaimmin vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä asettuen 7,1 prosentin kasvuun. Toinen vuosineljännes kasvatti alan henkilöstömäärää 6,1 prosenttia ja kolmannella neljänneksellä henkilöstömäärä nousi vielä hyvin 5,7 prosenttia. Viimeisellä vuosineljänneksellä henkilöstömäärä kasvoi muita neljänneksiä maltillisemmin 3,3 prosenttia. Vuonna 2018 henkilöstömäärä kasvu jäi 1,6 prosenttiin.

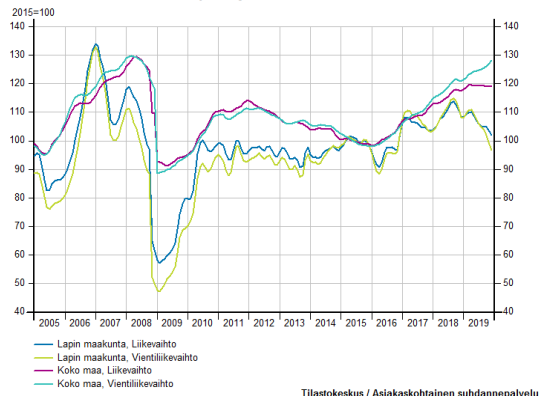
Kasvukatsaus

Lapin teollisuuden liikevaihdon muutoksiin vaikutti erityisesti suurteollisuus. Vuoden 2019 tammi-kesäkuussa yli 20 henkilöä työllistävien yritysten liikevaihto kasvoi, mutta heinä-joulukuussa liikevaihto supistui ja sen myötä koko toimialan liikevaihto supistui. Suuria teollisuusyrityksiä, jotka työllistävät vähintään 20 henkeä, oli koko toimialan yrityksistä vain 7 prosenttia. Vastaavasti 1-5 henkeä työllistäviä yrityksiä oli lähes 80 prosenttia. Niiden kehitys oli koko toimialan kehitystä myönteisempää ja vaikutus koko toimialan kehitykseen toista vuosineljännestä lukuun ottamatta positiivinen.

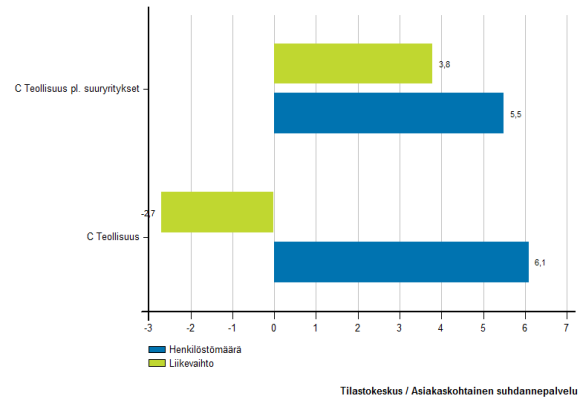


Lapin Materiaalipankki | Studio Artica

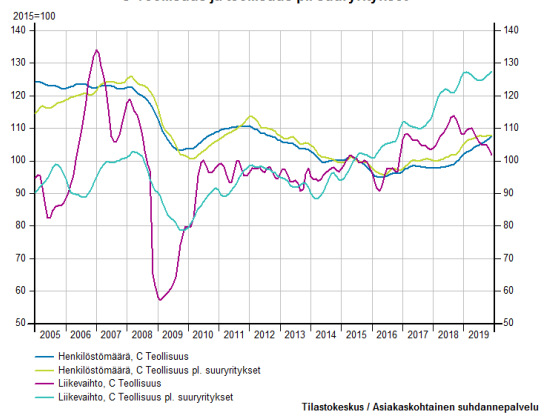
Teollisuuden liikevaihdon ja viennin trendikehitys Lapissa ja koko maassa



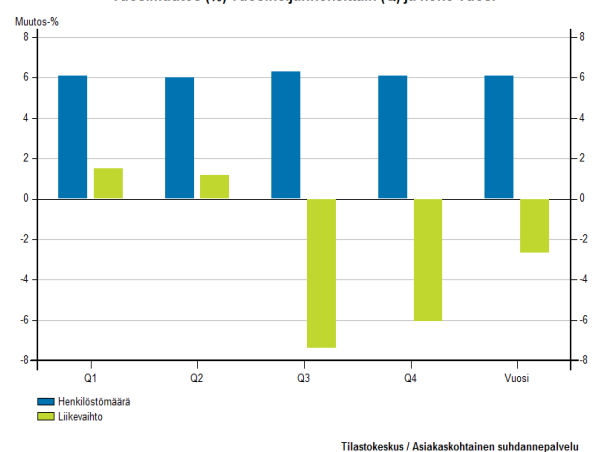
Teollisuuden liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Lapissa vuosimuutos (%) vuonna 2019



Teollisuuden liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendikehitys Lapissa C Teollisuus ja teollisuus pl. suuryritykset



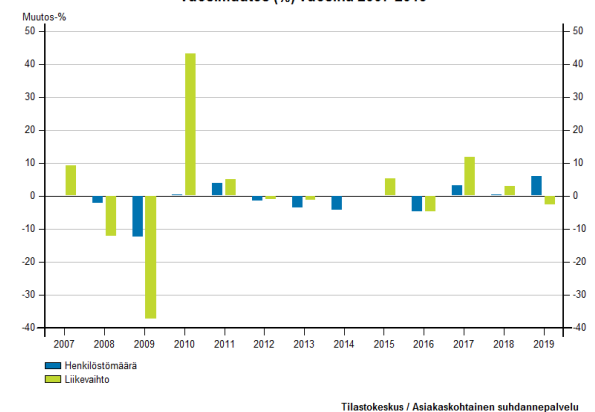
Teollisuuden liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Lapissa vuonna 2019 vuosimuutos (%) vuosineljänneksittäin (Q) ja koko vuosi



Teollisuuden suurimmat toimialat TOP10	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö, htv	Toimi- paikkojen määrä
Metallien jalostus	4 700*	2 200*	7
Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus	1 193	831	6
Moottoriajoneuvojen, perävaunujen valmistus	333	337	4
Sahatavaran sekä puu- ja korkki- tuotteiden valmistus (pl. huonekalut)	216	567	87
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus	152	883	106
Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	93	682	114
Eiintarvikkeiden valmistus	93	310	82
Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus	77	72	8
Muiden ei-metallisten tuotteiden valmistus	60	300	38
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	52	293	28
Teollisuus yhteensä	7 107	6 956	682

Lähde: Tilastokeskus, Toimialoitainen yritystietopalvelu 2018,
* Arvio (Tilastossa tieto salassapitosäännön alaisena peitetty)

Teollisuuden liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Lapissa vuosimuutos (%) vuosina 2007-2019



Toimialan ennakoarvio 2019	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö, htv
Teollisuus	6 915	7 380
Teollisuus pl. suuryritykset	2 135	4 980

Rakentaminen

Talonrakentaminen; Maa- ja vesirakentaminen; Erikoistunut rakennustoiminta

Rakentamisen liikevaihdon trendikehitys on ollut Lapissa usean vuoden voimakkaasti kasvava, heijastaen asuin-, matkailu-, kaivos- ja maanrakentamista. Kasvu jatkui sekä liikevaihdon että henkilöstömäärän osalta vuonna 2019 joskin vaimeampana. Eniten liikevaihtoa kasvattivat alle 5 vuotta toimineet yritykset ja suurin kasvuvaihtus toimialan kehitykseen oli vähintään 20 henkilöä työllistävillä yrityksillä.

Lapin rakentamisen liikevaihdon kehitys jatkui kasvu-uralla vuonna 2019. Kasvu tosin oli vaimeampaa edellisvuosiin verrattuna. Rakentamisen liikevaihto kasvoi 8,0 prosenttia vuonna 2016 ja 10,0 prosenttia vuonna 2017. Vuonna 2018 kasvua kertyi 13,0 prosenttia, mutta vuonna 2019 liikevaihdon kasvuksi jäi 1,7 prosenttiin. Vuoden 2019 ensimmäinen neljännes kasvatti rakentamisen liikevaihtoa ripeimmin yltäen 5,3 prosentin nousuun. Vuoden toisella neljänneksellä liikevaihto oli vielä 2,6 prosentin nousussa, mutta kolmas vuosineljännes oli lievässä 0,2 prosentin laskussa. Viimeisellä vuosineljänneksellä liikevaihto oli taas kasvu-uralla asettuen 0,7 prosentin nousuun. Koko maassa rakentamisen liikevaihto kasvoi 3,6 prosenttia vuonna 2019.

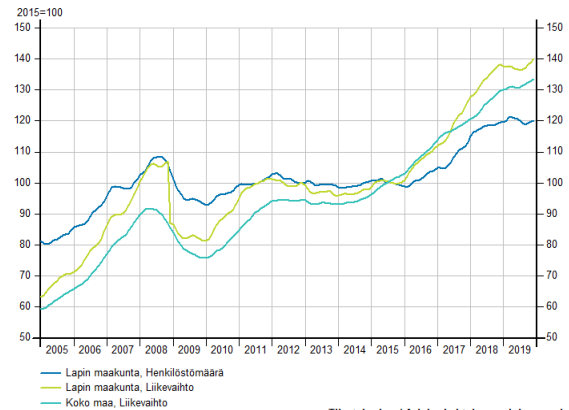
Myös rakentamisen henkilöstömäärän kasvu jäi edellisiä vuosia vaikeammaksi. Rakentamisen henkilöstömäärä nousi Lapissa 1,2 prosenttia vuonna 2019 edellisvuodesta. Henkilöstömäärä nousi vuoden 2019 ensimmäisellä (+2,5 %) ja toisella (+3,1 %) neljänneksellä hyvin. Vuoden kolmas neljännes (+0,1 %) pysytteli edellisvuoden tasolla ja viimeinen neljännes toi 0,4 prosentin laskun alan henkilöstömäärään. Vuonna 2018 rakentamisen henkilöstömäärä kasvoi 9,5 prosenttia.

Kasvukatsaus

Vuonna 2019 rakentamisen toimialan yrityksistä eniten liikevaihtoa kasvattivat alle 5 vuotta toimineet yritykset, joita oli toimialan yrityksistä viides. Valtaosa (80 %) toimialan yrityksistä oli pieniä alle viisi henkeä työllistäviä yrityksiä, mutta silti vähintään 20 henkeä työllistävillä yrityksillä oli suurin kasvuvaihtus toimialan liikevaihdon kehitykseen.

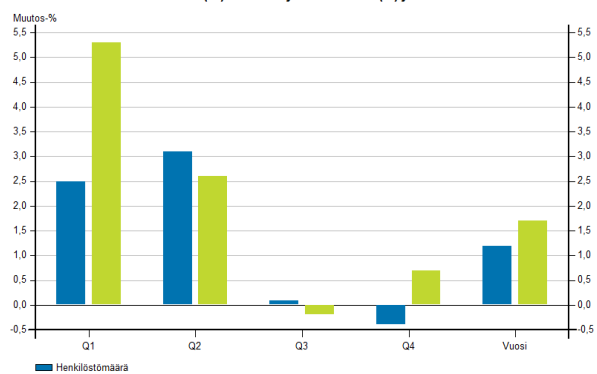


Rakentamisen liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendikehitys Lapissa ja koko maassa



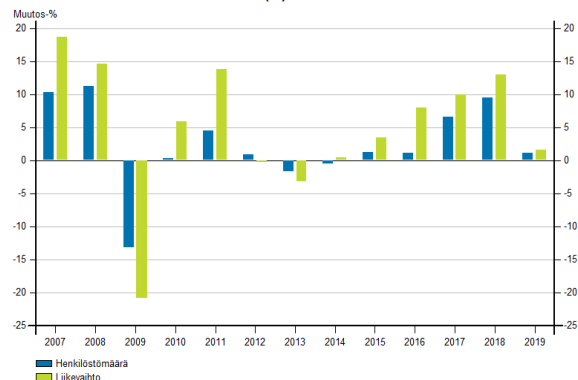
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Rakentamisen liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Lapissa vuonna 2019 vuosimuutos (%) vuosineljänneksittäin (Q) ja koko vuosi



Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

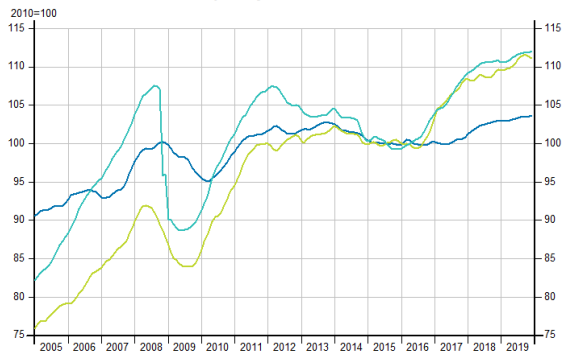
Rakentamisen liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Lapissa vuosimuutos (%) vuosina 2007-2019



Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Toimialan ennakoarvio 2019	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö, htv
Rakentaminen	1 022	5 300

Kaupan liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendikehitys Lapissa ja koko maassa



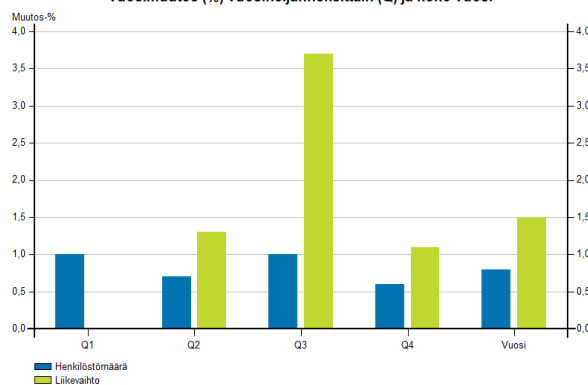
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Kaupan alan liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendikehitys jatkui kasvavana. Liikevaihdon kasvu oli kuitenkin maltillisempaa kuin edellisinä vuosina. Myös henkilöstömäärän kasvu jäi vaimeammaksi kuin edellisenä vuonna. Kaupan toimialoilla yritykset jakautuivat tasan yrityksiin, joiden liikevaihto supistui ja niihin, joiden liikevaihto kasvoi.

Tukku- ja vähittäiskaupan liikevaihto kasvoi Lapissa 1,5 prosenttia vuonna 2019. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä liikevaihto pysytteli edellisvuoden tasolla. Toisella vuosineljänneksellä liikevaihto oli jo 1,3 prosentin nousussa. Kolmannella vuosineljänneksellä kaupan liikevaihto nousi 3,7 prosenttia, kun taas vuoden viimeisellä neljänneksellä liikevaihto oli enää lievässä 0,3 prosentin nousussa. Kaupan liikevaihdon kehitys ylsi Lapissa koko maan liikevaihdon kehitystä paremmaksi. Koko maassa kaupan liikevaihdon kasvuksi jäi 0,9 prosenttia vuonna 2019. Vuonna 2018 kaupan liikevaihto kasvoi Lapissa 2,4 prosenttia.

Kaupan henkilöstömäärä nousi 0,8 prosenttia vuonna 2019. Henkilöstömäärä nousi ensimmäisellä ja kolmannella vuosineljänneksellä 1,0 prosenttia kumpaisellakin. Toinen vuosineljännes kasvatti alan henkilöstömäärää 0,7 prosenttia ja vuoden 2019 viimeinen neljännes 0,6 prosenttia. Vuonna 2018 kaupan henkilöstömäärä kasvoi Lapissa 2,3 prosenttia.

Kaupan liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Lapissa vuonna 2019 vuosimuutos (%) vuosineljänneksittäin (Q) ja koko vuosi

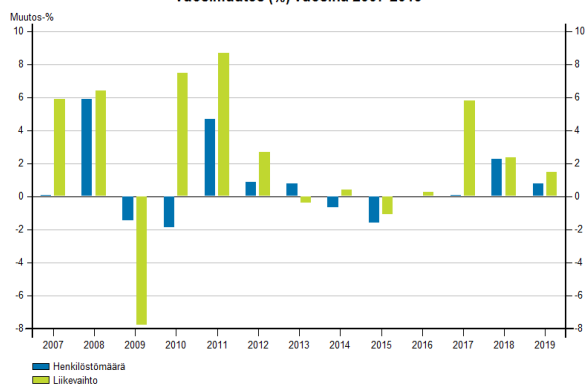


Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Kasvukatsaus

Kaupan toimialoilla yritykset jakautuivat tasan yrityksiin, joiden liikevaihto supistui ja niihin, joiden liikevaihto kasvoi. Toimialan yrityksistä kolme neljäsosaa oli pieniä alle viisi henkeä työllistäviä ja viidesosa oli 5-20 henkeä työllistäviä. Vähintään 20 henkeä työllistäviä yrityksiä oli ainoastaan 3 prosenttia kaikista toimialan yrityksistä. Nuorten pk-yritysten liikevaihto kasvoi eniten vuoden kaikilla neljänneksillä ja alle 5 vuotta toimineiden yritysten kasvuvaikutus oli positiivisin.

Kaupan liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Lapissa vuosimuutos (%) vuosina 2007-2019



Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Toimialan ennakkoarvio 2019	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö, htv
Tukku- ja vähittäiskauppa	2 222	5 940



Lapin materiaalipankki | Studio Artica

Kuljetus ja varastointi

Maaliikenne ja putkijohtokuljetus; Vesiliikenne; Ilmaliikenne; Varastointi ja liikennettä palveleva toiminta; Posti- ja kuriiritoiminta

Kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihdon kasvu jäi edellisiä vuosia vaisummaksi ja noudatteli vuonna 2019 koko maan kehitystä. Henkilöstömäärän kasvava kehitys notkahti vuonna 2019. Nuorten alle 5 vuotta toimineiden yritysten liikevaihto kehittyi 5 vuotta ja kauemmin toimineiden yritysten liikevaihtoa suotuisammin.

Kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihto nousi vuonna 2019 Lapissa 1,2 prosenttia vuodesta 2018. Alan liikevaihto oli 1,0 prosentin nousussa vuoden ensimmäisellä neljänneksellä ja toisella vuosineljänneksellä liikevaihto kasvoi 0,5 prosenttia. Kolmannella vuosineljänneksellä liikevaihto ylsi 2,4 prosentin kasvuun, kun taas viimeisellä vuosineljänneksellä liikevaihto kasvoi maltillisemmin jääden 0,7 prosentin nousuun vuodentakaisesta. Liikevaihdon kehitys jäi kahta edellistä vuotta vaisummaksi: kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihto kasvoi 5,2 vuonna 2017 ja 5,8 prosenttia vuonna 2018. Koko maassa kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihto kasvoi 2,6 prosenttia vuonna 2019.

Kuljetuksen ja varastoinnin henkilöstömäärä väheni Lapissa 1,0 prosenttia vuonna 2019. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä alan henkilöstömäärä asettui vuoden 2018 vastaavan ajanjakson tasolle, mutta toisella vuosineljänneksellä henkilöstömäärä oli jo 1,0 prosentin laskussa. Henkilöstömäärän väheneminen voimistui kolmannella (-1,3 %) ja neljännellä (-1,8 %) vuosineljänneksellä. Henkilöstömäärä oli kasvussa vielä edellisellä vuonna 2018, jolloin henkilöstömäärä kasvoi 4,2 prosenttia.

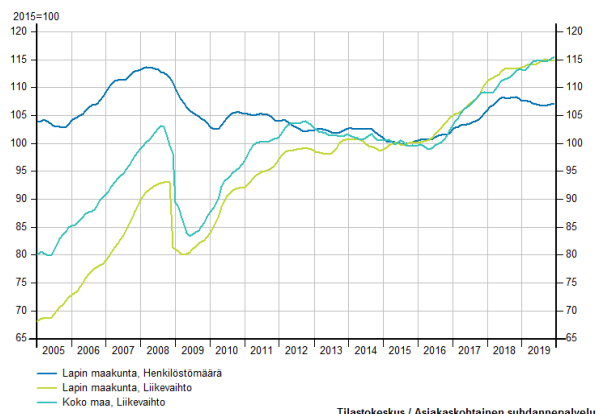
Kasvukatsaus

Kuljetuksen ja varastoinnin toimialalla liikevaihto kasvoi kaikilla vuosineljänneksinä melko maltillisesti vuonna 2019. Toimialan yrityksistä noin 80 prosenttia on pieniä 1-5 henkilöä työllistäviä yrityksiä, joiden liikevaihto laskee kahden ensimmäisen vuosineljänneksen aikana, mutta kasvoi kahden jälkimmäisen vuosineljänneksen aikana. Nuorten alle 5 vuotta toimineiden yritysten liikevaihto kehittyi suotuisammin kuin 5 vuotta ja kauemmin toimineiden yritysten liikevaihto.



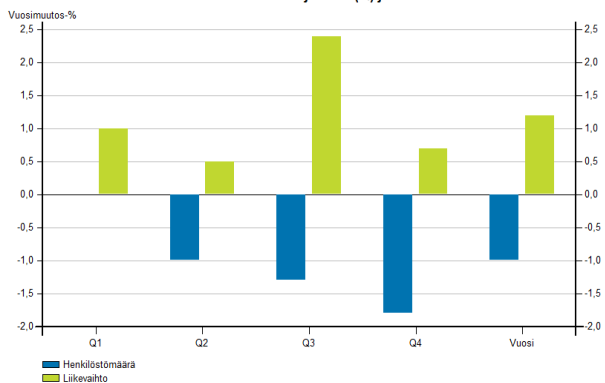
Lapin materiaalipankki | Petri Teppo

Kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendikehitys Lapissa ja koko maassa



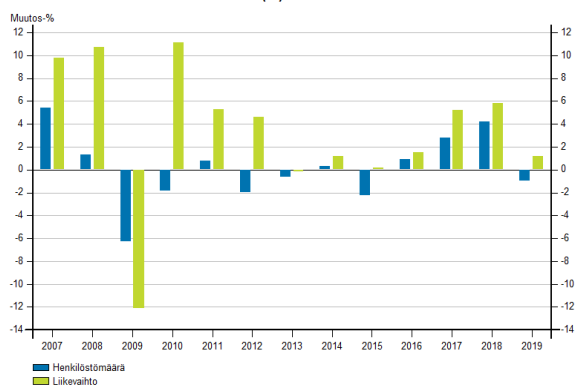
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihto- ja henkilöstökehitys Lapissa vuonna 2019: vuosineljännes (Q) ja koko vuosi



Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Lapissa vuosimuutos (%) vuosina 2007-2019



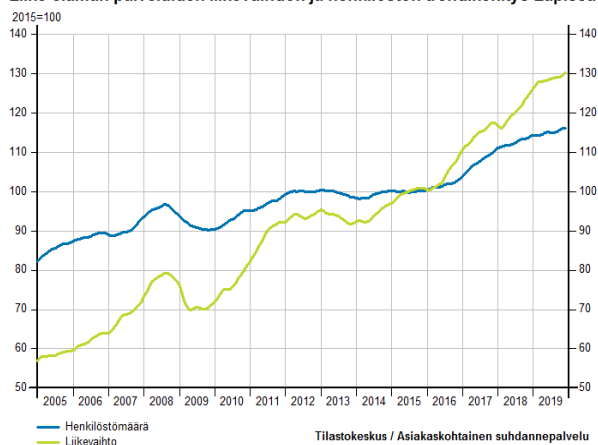
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Toimialan ennakkoarvio 2019	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö, htv
Kuljetus ja varastointi	570	3 710

Liike-elämän palvelut

Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; Hallinto- ja tukipalvelutoiminta (sis. työvoiman vuokraus)

Liike-elämän palveluiden liikevaihdon ja henkilöstön trendikehitys Lapissa

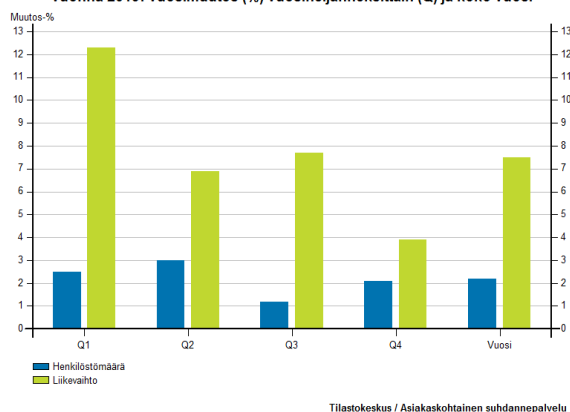


Lapin keskeisten kasvavien toimialojen kehitys heijastuu liike-elämän palveluihin. Liike-elämän palveluissa liikevaihdon vahva kasvutrendi jatkui. Liikevaihto on ollut kasvussa koko vuosikymmenen ajan. Myös henkilöstömäärän kehitys on ollut kasvava, joskin liikevaihdon kasvua maltillisempi. Liikevaihdon kehitykseen vaikutti eniten keskikokoiset 5-19 henkilöä työllistävät yritykset.

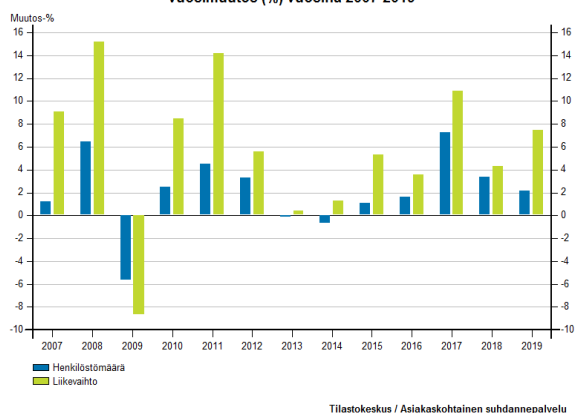
Liike-elämää palvelevan toiminnan liikevaihto oli vuonna 2019 Lapissa 7,5 prosentin nousussa jatkaen edellisten vuosien kasvua. Kasvu oli ripeintä ensimmäisellä vuosineljänneksellä ollen 12,3 prosenttia vuoden 2018 vastaavasta ajanjaksosta. Toisella vuosineljänneksellä liikevaihto oli 6,9 prosentin kasvussa ja kolmannella neljänneksellä hiukan ripeämmässä eli 7,7 prosentin nousussa. Vuoden viimeinen neljännes kasvatti liike-elämää palvelevan toiminnan liikevaihtoa 3,9 prosenttia. Liike-elämää palvelevan toiminnan liikevaihto kasvoi 10,9 prosenttia vuonna 2017 ja 4,3 prosenttia ja vuonna 2018.

Liike-elämää palvelevan toiminnan henkilöstömäärä nousi Lapissa 2,2 prosenttia vuonna 2019 eli liikevaihdon 7,5 prosentin kasvua huomattavasti maltillisemmin. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä henkilöstömäärä nousi 2,5 prosenttia, toisella 3,0 prosenttia, kolmannella 1,2 prosenttia ja viimeisellä neljänneksellä 2,1 prosenttia. Henkilöstömäärän kasvu jäi edellisiä vuosia vaisummaksi: henkilöstömäärä kasvoi 7,3 vuonna 2017 ja 3,4 prosenttia vuonna 2018.

Liike-elämän palveluiden liikevaihto- ja henkilöstömääräkehitys Lapissa vuonna 2019: vuosimuutos (%) vuosineljänneksittäin (Q) ja koko vuosi



Liike-elämän palveluiden liikevaihto- ja henkilöstömääräkehitys Lapissa vuosimuutos (%) vuosina 2007-2019



Kasvukatsaus

Liike-elämää palvelevan toiminnan liikevaihdon kehitykseen vaikutti eniten keskikokoiset 5-19 henkilöä työllistävät yritykset, joiden osuus koko toimialan yrityksistä oli kymmenen prosenttia. Toimialalla alle 5 vuotta toimineet yritykset kasvattivat liikevaihtoaan enemmän kuin 5 vuotta ja kauemmin toimineet yritykset. Nuorten yritysten osuus kaikista toimialan yrityksistä oli vain viidennes, joten niiden vaikutus koko toimialan kehitykseen jäi vaatimattomaksi.



Toimialan ennakoarvio 2019	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö, htv
Liike-elämää palveleva toiminta	4 775	6 300

Majoitus- ja ravitsemistoiminta

Matkailun (majoitus- ja ravitsemistoiminta ja matkailupalvelut) liikevaihto on ollut kasvussa vuodesta 2015 lähtien. Vuonna 2019 majoitus- ja ravitsemistoiminnassa parhaiten menestyivät ja toimialan liikevaihdon kehitykseen voimakkaasti vaikuttivat vähintään 20 henkeä työllistävät yritykset. Myös matkailun henkilöstömäärän trendi on kasvava, jatkuen myös vuonna 2019. Matkailutoimialoilla henkilöstömäärän kehitys näkyy liikevaihtoa vaisumpana, koska henkilöstövuokrauksen käyttö on yleistä näkyen liike-elämän palveluissa.

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan liikevaihto kasvoi Lapissa 6,3 prosenttia vuonna 2019. Kovin kasvu liikevaihdossa oli toisella vuosineljänneksellä, jolloin liikevaihto ylsi 10,9 prosentin kasvuun. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä alan liikevaihto oli 3,5 prosentin nousussa, kolmannella 5,9 prosentin ja viimeisellä vuosineljänneksellä 6,8 prosentin nousussa. Vuonna 2018 alan liikevaihto kasvoi Lapissa 5,8 prosenttia. Majoitus- ja ravitsemistoiminnan liikevaihdon kasvu jatkui vuonna 2019 Lapissa koko maan 5,4 prosentin kasvua ripeämpänä.

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan henkilöstömäärä nousi 3,0 prosenttia vuonna 2019 edellisvuodesta. Henkilöstömäärä nousi ensimmäisellä vuosineljänneksellä 4,1 prosenttia vuotta aiemmasta ajanjaksosta. Toisella vuosineljänneksellä henkilöstömäärä nousi hiukan edellistä ripeämmin yltäen 4,3 prosenttiin, kun taas kolmannella vuosineljänneksellä henkilöstömäärä nousi maltillisemmin asettuen 2,4 prosenttiin. Vuoden viimeinen neljännes kasvatti henkilöstömäärää enää 0,9 prosenttia. Myös vuonna 2018 majoitus- ja ravitsemistoiminnan henkilöstömäärä kasvoi 3,0 prosentilla. Majoitus- ja ravitsemistoiminnan henkilöstömäärästä osa näkyy vuokratyövoiman käytön kautta henkilöstöpalveluyritysten henkilöstömäärässä ja sitä kautta liike-elämän palvelujen toimialan kehityksessä.

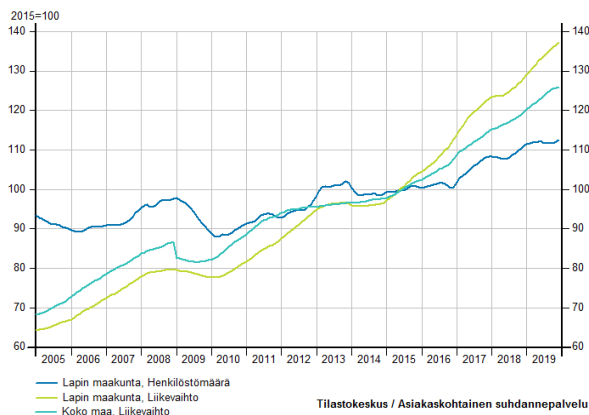
Kasvukatsaus

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan toimialalla liikevaihdolla mitattuna parhaiten menestyivät vähintään 20 henkeä työllistävät yritykset. Vaikka niiden osuus koko toimialan yrityksistä on vain 4 prosenttia, vaikutus koko toimialan kehitykseen on voimakas. Vuoden 2019 neljänneksiä tarkastellen nuorten pk-yritysten liikevaihto kasvoi nopeimmin. Mutta niiden osuus kaikista yrityksistä on vain 23 prosenttia, joten niiden vaikutus toimialan kokonaiskehitykseen jää vaatimattomaksi.

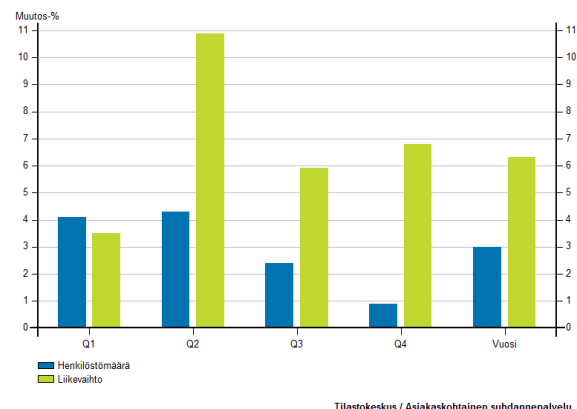


Lapin Materiaalipankki | Antti Pietikäinen

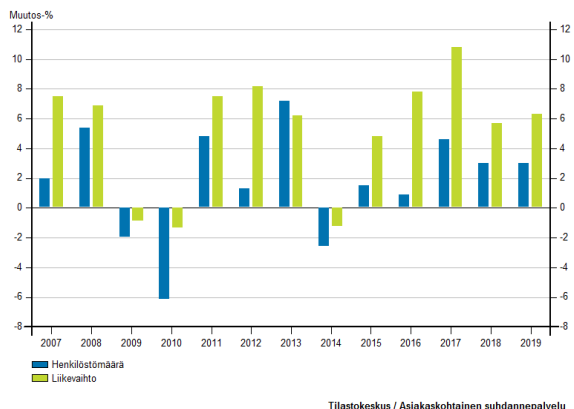
Majoitus- ja ravitsemistoiminnan liikevaihdon ja henkilöstön trendikehitys Lapissa ja koko maassa



Majoitus- ja ravitsemistoiminnan liikevaihto- ja henkilöstökehitys Lapissa vuonna 2019: vuosimuutos (%) vuosineljänneksittäin (Q) ja koko vuosi



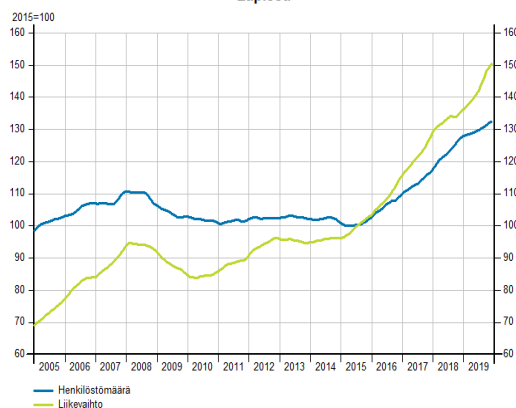
Majoitus- ja ravitsemistoiminnan liikevaihto- ja henkilöstökehitys Lapissa vuosimuutos (%) vuosina 2007-2019



Matkailupalvelut

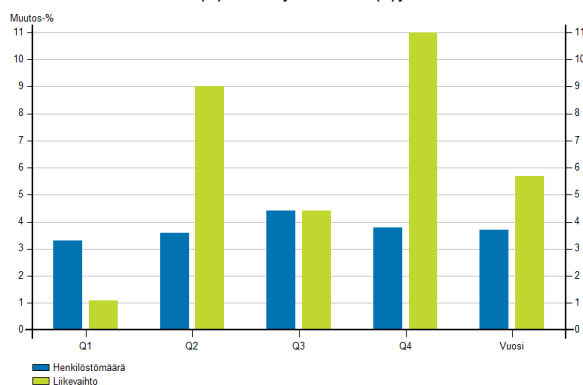
Henkilöliikenne (rautatiet, linja-autojen kauko- ja tilaus-, taksi-, vesi- ja ilmailiikenne), matkustajaliikennettä palveleva toiminta, kulkuneuvojen vuokraus, muu vuokraus, matkatoimisto- ja matkanjärjestäjäpalvelut, kulttuuripalvelut, urheilu- ja virkistyspalvelut

Matkailupalvelujen liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendikehitys Lapissa



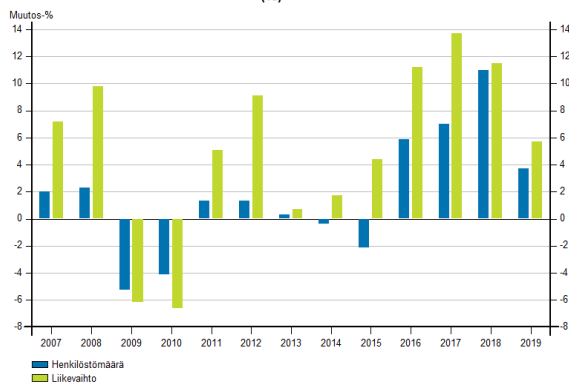
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Matkailupalvelujen liikevaihto- ja henkilöstömääräkehitys Lapissa vuonna 2019 vuosimuutos (%) vuosineljänneksittäin (Q) ja koko vuosi



Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Matkailupalvelujen liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Lapissa vuosimuutos (%) vuosina 2007-2019



Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Matkailupalvelujen liikevaihdon kasvu jatkui Lapissa vuonna 2019, joskin vaimeampana kuin kolmena edellisenä vuonna. Vuonna 2019 matkailupalvelujen liikevaihto oli 5,7 prosentin nousussa. Viimeinen vuosineljännes kannatteli matkailupalvelujen liikevaihtoa 11,0 prosentin kasvullaan. Liikevaihto kehittyi hyvin myös toisella vuosineljänneksellä yltäen 9,0 prosentin nousuun. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihdon kehitys oli maltillista asettuen 1,1 prosentin kasvuun ja kolmas vuosineljännes toi 4,4 prosentin kasvun matkailupalvelujen liikevaihtoon. Edellisenä vuonna 2018 matkailupalvelujen liikevaihto oli hyvässä 11,5 prosentin nousussa. Vuonna 2018 liikevaihtoa kasvattivat voimakkaimmin ensimmäinen (+17,0 %) ja kolmas (+11,5 %) vuosineljännes, mikä osaltaan selittää vuoden 2019 liikevaihdon maltillista kehitystä kyseisillä ajanjaksoilla.

Matkailupalvelujen henkilöstömäärä nousi 3,7 prosenttia vuonna 2019. Henkilöstömäärä nousi tasaisesti pitkin vuotta: ensimmäisellä vuosineljänneksellä 3,3 prosenttia, toisella 3,6 prosenttia, kolmannella 4,4 prosenttia ja vuoden viimeisellä 3,8 prosenttia. Vuonna 2018 henkilöstömäärä kasvoi 11,0 prosenttia ja sitä edellisenä vuonna 7,0 prosenttia.

Toimialan ennakoarvio 2019	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö, htv
Majoitus ja ravitsemistoiminta	496	3 620
Matkailupalvelut	421	3 080



Lapin Materiaalipankki | Arto Komulainen / Lapland Pictures

Lapin matkailukeskukset

Levi, Meri-Lappi, Pyhä-Luosto, Rovaniemi Saariselkä, Ylläs: kunkin osalta määritellyn yritysryhmän mukaisesti

Lapin kaikissa matkailukeskuksissa liikevaihdon kehitys on ollut positiivinen viimeiset neljä vuotta. Liikevaihdon trendikehitys on ollut paras Saariselällä. Vuonna 2019 liikevaihto kasvoi vahvimmin Rovaniemen ja Pyhä-Luoston alueilla. Henkilöstömäärän kehitystrendi vaihtelee matkailukeskuksittain. Trendikehityksellään parhaimpina erottuvat Saariselkä, Meri-Lappi ja Rovaniemen alue ja Levin kehitys on ollut vaisuinta. Vuonna 2019 matkailu henkilöstömäärän kehitys oli paras Meri-Lapissa ja heikoin Levin alueella. Myönteinen liikevaihtokehitys heijastelee myös investointipotentiaaliin. Saavutettavuuden paraneminen ja erilaisille kohderyhmille suunnatut majoitusvaihtoehdot tukevat matkailun kasvua.

Lapin suhdannekatsauksessa seurataan kuuden alueen - Levin, Meri-Lapin, Pyhä-Luoston, Rovaniemen, Saariselän ja Ylläksen - yritysten liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitystä. Tilastokeskus tuottaa tiedot kunkin alueen osalta määritellyn yritysryhmän mukaisesti. Määrittelyn lähtökohtana on TEMin määrittelemät matkailulle tyypilliset toimialat, mutta mukana on matkailuliitännäisiä yrityksiä myös muilta toimialoilta.

Levi

Levin matkailuyritysten liikevaihto oli 4,7 prosentin nousussa vuonna 2019. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto oli 3,2 prosentin laskussa. Liikevaihdon kehitys kääntyi kasvu-uralle jo toisella neljänneksellä, jolloin liikevaihto ylsi 7,5 prosentin nousuun. Kolmannella vuosineljänneksellä liikevaihto oli jo 10,9 prosentin kasvussa ja viimeisellä neljänneksellä liikevaihto ylsi 12,4 prosentin nousuun. Levin matkailun liikevaihto on ollut kasvussa vuodesta 2016, jolloin liikevaihto nousi 1,9 prosenttia. Vuonna 2017 liikevaihto kasvoi edellisvuotta ripeämmin yltäen 8,5 prosenttiin ja myös vuonna 2018 liikevaihdon kehitys oli hyvässä 5,6 prosentin kasvussa.

Levin matkailun henkilöstömäärä pysytteli vuonna 2019 edellisen vuoden tasolla (+0,2 %). Alkuvuonna henkilöstömäärä väheni 1,1 prosenttia. Jälkimmäinen puolivuotiskausi kasvatti henkilöstömäärää 2,1 prosenttia, kolmannen vuosineljänneksen 5,0 prosentin kasvun ansiosta. Myös vuonna 2018 henkilöstömäärä nousi maltillisesti asettuen 0,5 prosenttiin vuodesta 2017.

Meri-Lappi

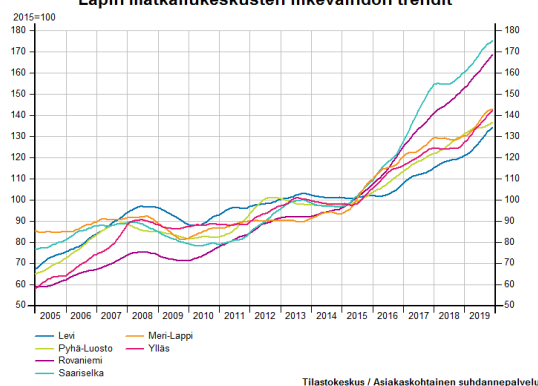
Meri-Lapin matkailun liikevaihto jatkoi maltillista kasvuaan vuonna 2019 ja liikevaihto nousi 1,5 prosenttia vuotta aiemmasta. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto oli 6,2 prosentin laskussa. Toisella vuosineljänneksellä liikevaihdon lasku syveni 9,0 prosenttiin. Kolmannella vuosineljänneksellä liikevaihdon kehitys kääntyi positiiviseksi yltäen 13,3 prosentin nousuun ja kasvu jatkui viimeisellä vuosineljänneksellä ollen 8,5 prosentin nousussa. Meri-Lapin matkailun liikevaihto oli vuoden 2014 (+0,3 %) notkahduksen jälkeen voimakkaassa kasvussa vuosina 2015-2017. Vuonna 2015 liikevaihto nousi 7,8 prosenttia. Vuonna 2016 liikevaihto ylsi 15,9 prosentin ja vuonna 2017 12,4 prosentin kasvuun tasaantuen vuonna 2018 2,0 prosentin kasvuun.

Lapin matkailukeskusten yritystoiminta 2019 (ennakkoarvio)

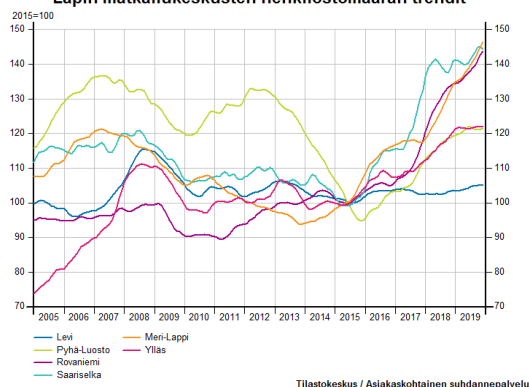
Matkailukeskus	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö, htv
Levi	117	670
Meri-Lappi	40	280
Pyhä-Luosto	35	245
Rovaniemi	173	945
Saariselkä	70	610
Ylläs	91	540
Yhteensä	526	3 290

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

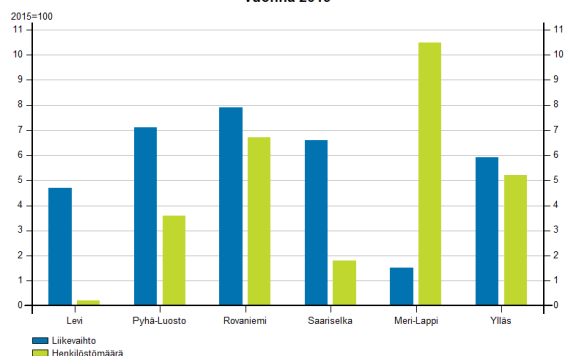
Lapin matkailukeskusten liikevaihdon trendit



Lapin matkailukeskusten henkilöstömäärän trendit



Lapin matkailukeskusten liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys vuonna 2019



Meri-Lapin matkailun henkilöstömäärä sen sijaan nousi reippaasti vuonna 2019. Nousua oli 10,5 prosenttia vuodesta 2018. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä henkilöstömäärässä oli 14,4 prosentin nousu vuoden-takaisen vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Myös toisella vuosineljänneksellä henkilöstömäärä oli vahvassa 11,4 prosentin nousussa. Kolmannella (+8,2 %) ja neljännellä (+8,3 %) neljänneksellä henkilöstömäärä nousi tasaisesti. Myös edellisenä vuonna 2018 henkilöstömäärä kehittyi liikevaihtoa ripeämmin, kasvaen 7,7 prosenttia

Pyhä-Luosto

Pyhä-Luoston matkailuyritysten liikevaihto kasvoi 7,1 prosenttia vuonna 2019. Liikevaihdon nousua kannatteli toinen vuosineljännes, jolloin liikevaihto kasvoi 16,3 prosenttia. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä liikevaihto oli myös hyvässä 7,3 prosentin nousussa. Vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä liikevaihto pysytteli edellisvuoden tasolla, mutta vuoden viimeisellä neljänneksellä liikevaihto oli jälleen kasvu-uralla ja nousi 5,1 prosenttia. Pyhä-Luoston matkailun liikevaihto on ollut kasvussa vuodesta 2015. Liikevaihto nousi tuolloin 3,6 prosenttia edellisvuodesta. Vuosina 2016 ja 2017 liikevaihto kasvoi 9,1 prosenttia. Vuoden 2018 liikevaihdon kasvuksi jäi 5,4 prosenttia.

Pyhä-Luoston matkailun henkilöstömäärä oli 3,6 prosentin nousussa vuonna 2019. Voimakkainta nousu oli toisella vuosineljänneksellä, 6,2 prosenttia. Myös ensimmäisellä (+3,8 %) sekä kolmannella (+3,1 %) vuosineljänneksellä henkilöstömäärä oli hyvässä nousussa. Vuoden viimeisellä neljänneksellä henkilöstömäärä nousi maltillisimmin jääden 0,8 prosenttiin. Edellisenä vuonna henkilöstömäärä ylsi liikevaihtoa vahvempaan 11,0 prosentin kasvuun.

Rovaniemi

Rovaniemen alueen matkailun liikevaihto oli 7,9 prosentin nousussa vuonna 2019. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä liikevaihto kasvoi maltilliset 1,6 prosenttia. Toisella neljänneksellä liikevaihto oli hyvässä 15,4 prosentin nousussa, kolmannella 8,4 prosentin ja vuoden viimeisellä neljänneksellä reippaassa 11,1 prosentin kasvussa. Rovaniemen alueen matkailun liikevaihto on ollut laskussa viimeksi vuonna 2009, jolloin liikevaihto laski 6,9 prosenttia. Liikevaihto lähti kasvu-uralle vuonna 2010 ja vuonna 2011 liikevaihto oli jo 6,1 prosentin kasvussa. Seuraavana vuonna liikevaihto nousi voimakkaammin 11,3 prosentilla. Vuodet 2013 ja 2014 kasvattivat liikevaihtoa maltilliset 3,9 ja 4,3 prosenttia. Vuonna 2015 liikevaihto lähti jälleen voimakkaampaan kasvuun yltäen 7,3 prosentin nousuun. Liikevaihto kasvoi varsin ripeästi vuosina 2016 (+14,8 %), 2017 (+19,7 %) ja 2018 (+10,1 %).

Rovaniemen alueen matkailun henkilöstömäärä nousi 6,7 prosenttia vuonna 2019. Henkilöstömäärä nousi varsin tasaisesti vuoden ensimmäisellä (+7,7 %), toisella (+7,6 %) sekä viimeisellä (+7,5 %) neljänneksellä. Ainoastaan kolmannella vuosineljänneksellä henkilöstömäärän kehitys oli hitaampaa ollen kuitenkin 3,7 prosentin nousussa. Edellisenä vuonna henkilöstömäärä kasvoi vahvasti kaikkina kuukausina ja koko vuoden kasvu oli 17,9 prosenttia.

Saariselkä

Saariselän matkailuyritysten liikevaihto jatkoi kasvu-uralla vuonna 2019 asettuen 6,6 prosentin nousuun vuodesta 2018. Ensimmäisellä puolivuotiskaudella liikevaihdon nousu oli maltillista 1,7 prosenttia, mutta jälkimmäisellä puolivuotiskaudella liikevaihto oli reippaassa 12,7 prosentin kasvussa. Vuonna 2015 Saariselän matkailun liikevaihto lähti vuoden 2014 notkahduksen jälkeen kasvu-uralle 4,9 prosentin nousulla. Vuonna 2016 liikevaihto oli jo 18,6 prosentin kasvussa ja vuonna 2017 se ylsi jo 22,7 prosentin nousuun. Myös vuonna 2018 liikevaihdon kehitys oli varsin hyvää ja liikevaihto kasvoi 16,4 prosenttia erityisesti ensimmäisen vuosineljänneksen vahvan kasvun myötä.

Saariselän matkailun henkilöstömäärä nousi vuonna 2019 maltillisesti vuoden 2018 vahvan kasvun (17,7 %) jälkeen. Henkilöstömäärä kasvoi 1,8 prosenttia vuodesta 2018. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä henkilöstömäärä oli 3,6 prosentin nousussa, mutta toinen neljännes toi 4,8 prosentin laskun henkilöstömäärään. Kolmannella vuosineljänneksellä henkilöstömäärä oli jälleen 3,0 prosentin kasvussa ja viimeisellä vuosineljänneksellä henkilöstömäärä ylsi 5,6 prosentin nousuun vuodentakaisesta.

Ylläs

Ylläksen matkailuyritysten liikevaihto kasvoi 5,9 prosenttia vuonna 2019. Ensimmäinen vuosineljännes oli 2,7 prosentin laskussa, mutta liikevaihto lähti sen jälkeen kasvu-uralle. Toinen vuosineljännes kasvatti liikevaihtoa 12,1 prosenttia. Kolmannella vuosineljänneksellä liikevaihto oli myös hyvässä 7,8 prosentin nousussa ja viimeisellä neljänneksellä liikevaihto ylsi 15,5 prosentin nousuun. Ylläksen matkailun liikevaihto on ollut kasvussa vuodesta 2015, jolloin liikevaihto nousi 2,5 prosenttia vuotta aiemmasta. Vuonna 2016 liikevaihto oli jo 9,4 prosentin kasvussa ja myös vuodet 2017 (+8,1 %) ja 2018 (+4,7 %) toivat kasvua alan liikevaihtoon.

Ylläksen matkailun henkilöstömäärä nousi 5,2 prosenttia vuonna 2019 edellisvuodesta. Henkilöstömäärä nousi ripeimmin ensimmäisellä vuosineljänneksellä yltäen 9,7 prosentin kasvuun. Toisella vuosineljänneksellä henkilöstömäärä nousi 5,2 prosenttia ja kolmannellakin vielä 3,8 prosenttia, mutta viimeisellä vuosineljänneksellä henkilöstömäärän nousu vaimeni 0,7 prosenttiin. Edellisenä vuonna henkilöstömäärä kasvoi hieman enemmän, 6,4 prosenttia.



Vuonna 2019 Kemi-Tornion seutukunnan liikevaihto laski toisen vuosipuoliskon liikevaihdon laskun myötä. Sen sijaan henkilöstömäärä (ml. julkinen sektori) kasvu jatkui kahden edellisen vuoden tapaan. Seurattavista toimialoista rakentamisen trendikehitys on ollut positiivisinn. Vuonna 2019 teollisuuden ja kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihto laski, mutta rakentamisen ja kaupan liikevaihdon kasvu jatkui, joskin edellistä vuotta vaimempaan. Liikevaihdon laskusta huolimatta henkilöstömäärä kasvoi teollisuudessa ja laski vain kuljetuksessa ja varastoinnissa.

Kaikki toimialat yhteensä

Kemi-Tornion seutukunnan kaikkien toimialojen liikevaihto laski 2,2 prosenttia vuonna 2019 edellisvuodesta. Liikevaihto oli vielä 2,1 prosentin kasvussa ensimmäisellä vuosineljänneksellä ja toisella neljänneksellä liikevaihto pinnisti 0,5 prosentin nousuun. Kolmannella vuosineljänneksellä liikevaihdon kehitys kääntyi negatiiviseksi ja sukelsi 6,1 prosenttia. Liikevaihdon lasku vaimeni hieman viimeisellä vuosineljänneksellä asettuen 4,9 prosenttia edellisen vuoden vastaavaa ajanjaksoa matalammaksi. Vuonna 2018 alueen kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi 4,6 prosenttia ja sitä edellisenä vuonna 9,4 prosenttia.

Kemi-Tornion seutukunnan kaikkien toimialojen henkilöstömäärä (ml. julkinen sektori) sen sijaan nousi 2,0 prosenttia vuonna 2018. Ensimmäisellä ja kolmannella vuosineljänneksellä henkilöstömäärä kasvoi 2,3 prosenttia, toisella 1,9 prosenttia ja viimeisellä vuosineljänneksellä kasvu jäi 1,4 prosenttiin. Myös edellisinä vuosina henkilöstömäärän kasvu oli samaa luokkaa: 2,1 prosenttia vuonna 2018 ja 2,3 prosenttia vuonna 2017.

Teollisuus

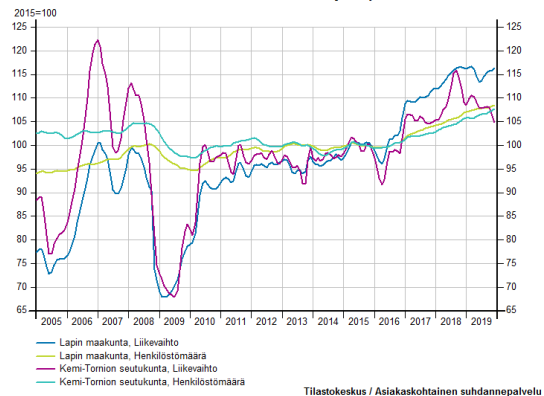
Kemi-Tornion seutukunnan teollisuuden liikevaihto laski 3,9 prosenttia vuonna 2019 vuodesta 2018. Vielä vuoden ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto oli 1,5 prosentin kasvussa, mutta jo toisella vuosineljänneksellä kasvu tasaantui liikevaihdon asettuessa edellisvuoden tasolle. Kolmannella vuosineljänneksellä liikevaihto laski 9,5 prosenttia ja vuoden viimeinen neljännes toi 7,5 prosentin laskun alan liikevaihtoon. Vuonna 2018 alueen teollisuuden liikevaihto kasvoi 4,0 prosenttia, toisen vuosipuoliskon 9,9 prosentin kasvun ansiosta.

Kemi-Tornion seutukunnan teollisuuden henkilöstömäärä kehittyi myönteisesti vuonna 2019 ja kasvoi 4,3 prosenttia. Henkilöstömäärä oli ensimmäisellä vuosineljänneksellä 3,4 prosentin nousussa. Toisella vuosineljänneksellä henkilöstömäärä nousi 2,6 prosenttia, kolmannella 4,8 prosenttia ja vuoden 2019 viimeisellä neljänneksellä jopa 6,6 prosenttia. Edellisena vuonna teollisuuden henkilöstömäärä väheni 1,0 prosentilla, vaikka viimeisellä vuosineljänneksellä henkilöstömäärän kehitys kääntyi positiiviseksi.

Rakentaminen

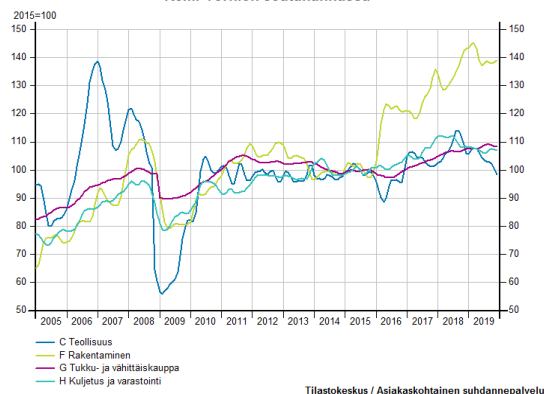
Kemi-Tornion seutukunnan rakentamisen liikevaihto oli 3,3 prosentin kasvussa vuonna 2019. Liikevaihdon kehitystä kannatteli ensimmäinen vuosineljännes, jolloin liikevaihto kasvoi hienot 10,9 prosenttia. Toinen ja kolmas vuosineljännes toivat tasaista kasvua rakentamisen liikevaihtoon. Liikevaihto nousi toisella vuosineljänneksellä 4,9 ja kolmannella 4,8 prosenttia. Viimeisellä vuosineljänneksellä liikevaihdon kehitys kääntyi 3,7 prosentin laskuun. Rakentamisen liikevaihdon kehitys jäi siis edellisen vuoden 7,5 prosentin kasvua vaimemmaksi.

Liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendikehitys
Kemi-Tornion seutukunnassa ja Lapissa



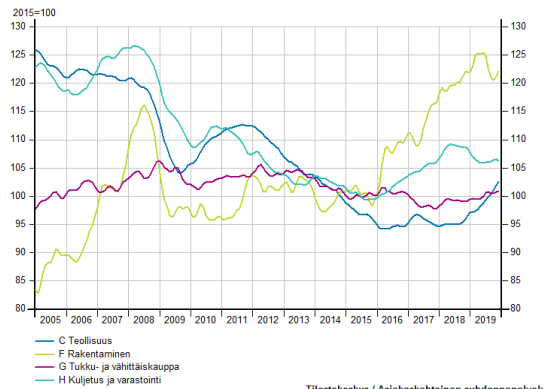
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Toimialojen liikevaihdon trendikehitys
Kemi-Tornion seutukunnassa



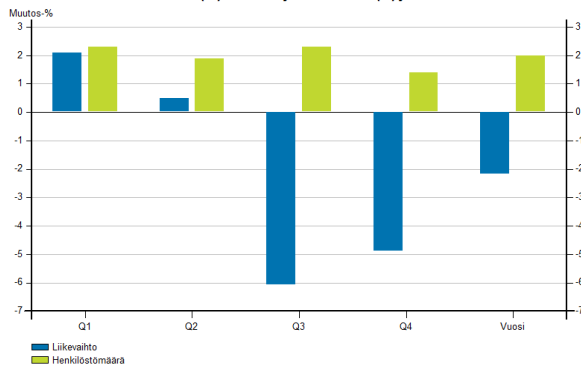
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Toimialojen henkilöstömäärän trendikehitys
Kemi-Tornion seutukunnassa



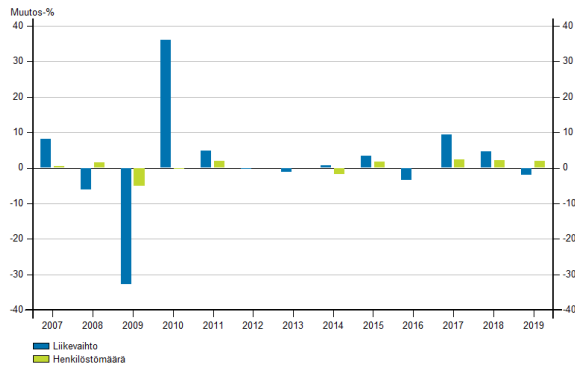
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Kemi-Tornion seutukunnassa vuosimuutos (%) vuosineljänneksittäin (Q) ja koko vuosi



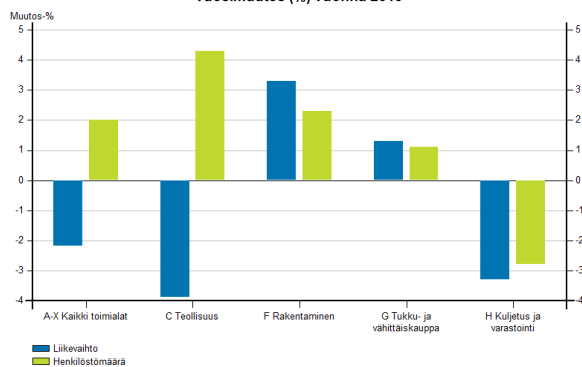
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Kemi-Tornion seutukunnassa A-X Kaikki toimialat



Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Kemi-Tornion seutukunnassa vuosimuutos (%) vuonna 2019



Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Kemi-Tornion seutukunnan rakentamisen henkilöstömäärä nousi 2,3 prosenttia vuonna 2019. Henkilöstömäärä oli 3,2 prosentin nousussa ensimmäisellä vuosineljänneksellä, toisella 5,4 prosentin kasvussa ja kolmannellakin vielä 2,7 prosentin nousussa. Vuoden viimeinen neljännes sitä vastoin toi 1,6 prosentin vähennyksen henkilöstömäärään. Vuonna 2018 rakentamisen henkilöstömäärä nousi 6,6 prosenttia.

Tukku ja vähittäiskauppa

Kemi-Tornion seutukunnan tukku- ja vähittäiskaupan liikevaihto oli 1,3 prosentin nousussa vuonna 2019. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto nousi 1,3 prosenttia. Toisella vuosineljänneksellä liikevaihdon kehitys pysytteli edellisvuoden tasolla, mutta kolmannella neljänneksellä liikevaihto oli jälleen 4,4 prosentin kasvussa. Viimeisellä vuosineljänneksellä liikevaihdon kasvu oli maltillista asettuen 0,3 prosentin nousuun. Kahden edellisinä vuonna kaupan liikevaihto kasvoi ripeämmin: 4,1 prosenttia vuonna 2018 ja 4,0 prosenttia vuonna 2017.

Seutukunnan tukku- ja vähittäiskaupan henkilöstömäärä nousi 1,1 prosenttia vuonna 2019. Henkilöstömäärä oli 0,8 prosentin nousussa ensimmäisellä vuosineljänneksellä, kun taas toisella vuosineljänneksellä henkilöstömäärä väheni hivenen ollen 0,3 prosentin laskussa vuodentakaisesta. Kolmannella ja vuoden viimeisellä neljänneksellä henkilöstömäärän kehitys tasaisesti. Henkilöstömäärä nousi tuolloin 1,8 ja 1,9 prosenttia. Vuonna 2018 kaupan henkilöstömäärä kasvoi 0,7 prosenttia.

Kuljetus ja varastointi

Kemi-Tornion seutukunnan kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihto laski 3,3 prosenttia vuonna 2019. Liikevaihto asettui edellisen vuoden tasolle viimeisellä vuosineljänneksellä. Muilla vuosineljänneksillä liikevaihdon lasku oli 4,0 - 4,9 prosenttia vuodentakaisesta. Kahtena edellisenä vuonna kuljetuksen ja varastoinnin liikevaihto oli kasvussa: kasvua kertyi 4,1 prosenttia vuonna 2018 ja 4,8 prosenttia vuonna 2017.

Seutukunnan kuljetuksen ja varastoinnin henkilöstömäärän kehitys oli myös alavireistä vuonna 2019. Henkilöstömäärä väheni 2,8 prosenttia vuodesta 2018. Henkilöstömäärä väheni vuoden kaikilla neljänneksillä: ensimmäisellä 1,5 prosenttia, toisella 4,2 prosenttia, kolmannella 3,2 prosenttia ja viimeisellä neljänneksellä 2,2 prosenttia. Liikevaihdon tapaan edellisten vuosien henkilöstömäärän kehitys oli positiivisempi. Henkilöstömäärä lisääntyi 3,8 prosenttia vuonna 2018 ja 3,5 prosenttia vuonna 2017.

Kemi-Tornion seutukunta 2019 ennakoarvio		
Kemi-Tornion seutukunta	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö, htv
Kaikki toimialat (ml. julkinen sektori)	7 963	19 320
Teollisuus	6 092	4 950
Tukku- ja vähittäiskauppa	646	1 830
Kuljetus ja varastointi	196	1 240
Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu		

Rovaniemen seutukunnan liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendikehitys jatkui positiivisena matkailun ja rakentamisen siivittämänä. Liikevaihto kasvoi vuonna 2019 kaikilla vuosineljänneksillä. Myös henkilöstömäärä (ml. julkinen sektori) oli kasvussa koko vuoden. Liikevaihto kasvoi kaikilla seurattavilla toimialoilla, joista liikevaihdon kasvun vetureina olivat majoitus- ja ravitsemistoiminta sekä teollisuus. Henkilöstömäärän kehitys oli paras teollisuudessa ja edellisten vuosien vahvan kasvun jälkeen hieman laskussa rakentamisessa.

Kaikki toimialat yhteensä

Rovaniemen seutukunnan kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi 5,4 prosenttia vuonna 2019. Liikevaihto nousi kaikilla vuosineljänneksillä: ensimmäisellä 5,4 prosenttia, toisella 7,2 prosenttia, kolmannella 5,4 prosenttia ja viimeisellä 4,0 prosenttia vuoden 2018 vastaavista neljänneksistä. Vuonna 2018 kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi 2,4 prosenttia ja sitä edellisenä vuonna peräti 10,7 prosenttia.

Rovaniemen seutukunnan kaikkien toimialojen henkilöstömäärä (ml. julkinen sektori) oli myös nousussa vuonna 2019. Henkilöstömäärä nousi 3,0 prosenttia vuodesta 2018. Henkilöstömäärä kasvoi vuoden kaikilla neljänneksillä. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä henkilöstömäärä oli 4,4 prosentin nousussa, toisella 3,4 prosentin, kolmannella 1,9 prosentin ja viimeisellä neljänneksellä 2,4 kasvussa vuodentakaisesta. Myös kahtena edellisenä vuonna kaikkien toimialojen henkilöstömäärä lisääntyi kaikilla vuosineljänneksillä. Vuonna 2018 henkilöstömäärä lisääntyi 1,6 prosenttia.

Teollisuus

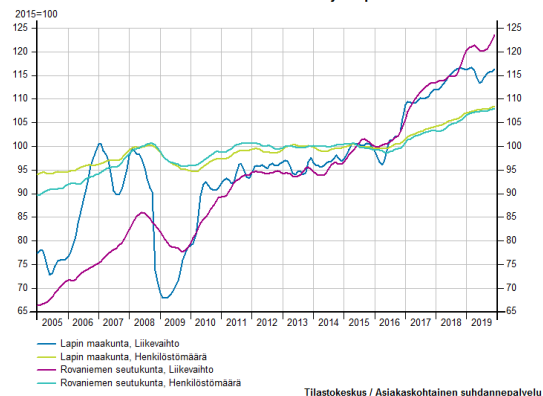
Rovaniemen seutukunnan teollisuuden liikevaihdon kehitys kääntyi vuonna 2019 kasvu-uralle asettuen 4,5 prosentin nousuun vuodentakaisesta. Liikevaihto oli 6,1 prosentin laskussa vuonna 2018, kun sitä edeltävänä vuonna kasvua kertyi peräti 22,7 prosenttia. Vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto oli lievässä 1,7 prosentin kasvussa edellisvuodesta. Toisella vuosineljänneksellä liikevaihto ylsi 14,8 prosentin nousuun ja myös kolmas vuosineljännes kasvatti teollisuuden liikevaihtoa 12,8 prosenttia. Viimeinen vuosineljännes oli taas 4,9 prosentin laskussa.

Rovaniemen seutukunnan teollisuuden henkilöstömäärä oli liikevaihtoa vahvemmassa 12,1 prosentin nousussa vuonna 2019. Henkilöstömäärä nousi voimakkaasti ensimmäisellä (+15,0 %), toisella (+16,0 %) ja kolmannella (+12,4 %) vuosineljänneksellä. Vuoden viimeinen neljännes kasvatti henkilöstömäärää edellisistä maltillisemmin asettuen 5,9 prosentin nousuun. Vuonna 2018 henkilöstömäärä jäi edellisen vuoden tasolle (-0,1 %) viimeisen neljänneksen 2,9 prosentin kasvun myötä.

Rakentaminen

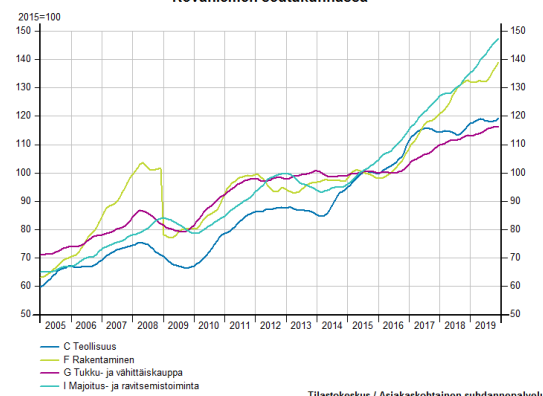
Rovaniemen seutukunnan rakentamisen liikevaihto kasvoi vuonna 2019 edellisvuosia maltillisemmin. Liikevaihto kasvoi 2,7 prosenttia vuodesta 2018. Vuodet 2017 ja 2018 olivat seutukunnan rakentamisen liikevaihdon vahvan kasvun aikaa. Liikevaihto kasvoi 14,3 prosenttia vuonna 2017 ja 11,2 prosenttia vuonna 2018. Vuoden 2019 ensimmäinen puolivuotiskausi oli vielä hyvässä 5,8 prosentin nousussa, mutta jälkimmäisellä puolivuotiskaudella liikevaihto kasvoi maltilliset 0,7 prosenttia. Jälkimmäisen puolivuotiskauden kehitystä jarrutti kolmannen vuosineljänneksen liikevaihdon 3,7 prosentin lasku.

Liikevaihdon ja henkilöstömäärän trendikehitys
Rovaniemen seutukunnassa ja Lapissa



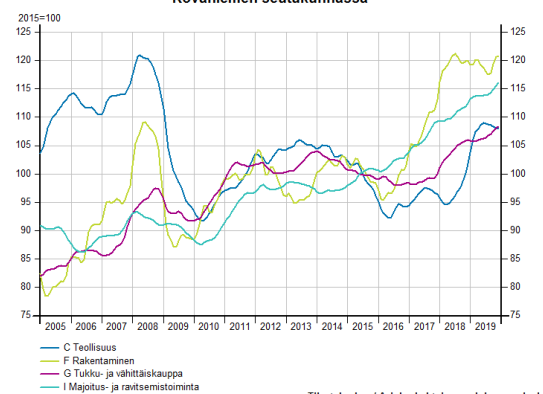
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Toimialojen liikevaihdon trendikehitys
Rovaniemen seutukunnassa



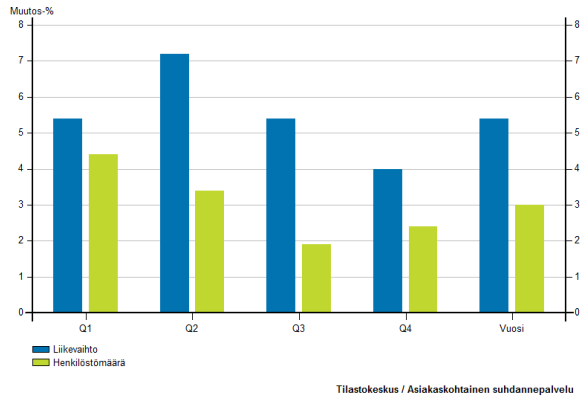
Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Toimialojen henkilöstömäärän trendikehitys
Rovaniemen seutukunnassa

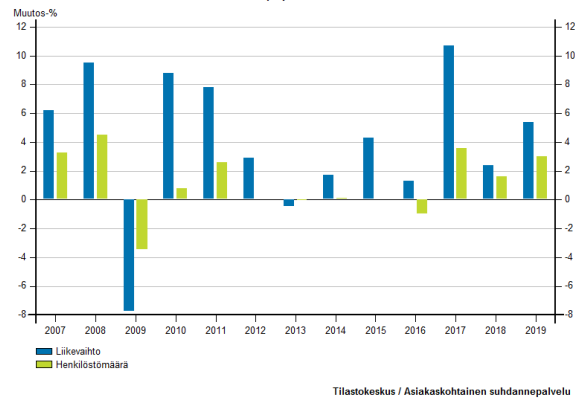


Tilastokeskus / Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

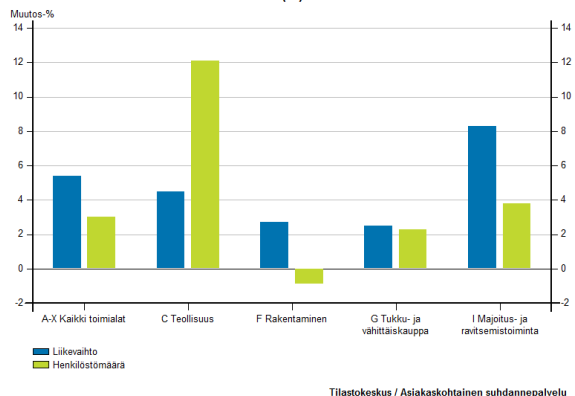
Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Rovaniemen seutukunnassa vuosimuutos (%) vuosineljänneksittäin (Q) ja koko vuosi 2019



Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Rovaniemen seutukunnassa vuosimuutos (%) vuosina 2007-2019



Liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehitys Rovaniemen seutukunnassa vuosimuutos (%) vuonna 2019



Rovaniemen seutukunnan rakentamisen henkilöstömäärä sen sijaan väheni 0,9 prosenttia vuonna 2019. Vielä ensimmäisellä vuosineljänneksellä henkilöstömäärä oli 0,4 prosentin nousussa, mutta toisella neljänneksellä henkilöstömäärä lähti laskuun. Henkilöstömäärä väheni toisella vuosineljänneksellä 0,4 prosenttia, kolmannella 2,8 prosenttia ja viimeiselläkin vuosineljänneksellä 0,5 prosenttia. Myös rakentamisen henkilöstömäärän osalta kaksi edellistä vuotta olivat vahvan kasvun aikaa. Kasvua kertyi 10,3 prosenttia vuonna 2017 ja 11,1 prosenttia vuonna 2018.

Tukku ja vähittäiskauppa

Rovaniemen seutukunnan tukku- ja vähittäiskaupan liikevaihto kasvoi vuoden 2019 aikana 2,5 prosenttia edellisvuodesta. Ensimmäinen (+1,7 %), toinen (+1,6 %) ja vuoden viimeinen (+1,7 %) neljännes toivat liikevaihtoon tasaista kasvua, mutta kolmannella neljänneksellä liikevaihto ylsi 5,2 prosentin nousuun. Liikevaihdon kasvu hieman hidastui kahden edellisen vuoden 5,0-5,5 prosentin kasvusta.

Liikevaihdon kasvu heijastui edellisen vuoden tapaan myös kaupan henkilöstömäärään. Kaupan henkilöstömäärä nousi 2,3 prosenttia vuonna 2019. Henkilöstömäärä nousi eniten ensimmäisellä vuosineljänneksellä 3,1 prosenttia. Toisella neljänneksellä henkilöstömäärä oli 2,4 prosentin, kolmannella 1,6 prosentin ja neljännellä 2,2 prosentin kasvussa. Vuonna 2018 kaupan henkilöstömäärä kasvoi 5,7 prosenttia.

Majoitus- ja ravitsemistoiminta

Rovaniemen seutukunnan majoitus- ja ravitsemistoiminnan liikevaihdon kasvu jatkui vuonna 2019 kasvaen 8,3 prosenttia vuodesta 2018. Liikevaihdon kehitystä kannattelivat toinen (+11,4 %) ja viimeinen (+11,2 %) vuosineljännes. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä liikevaihto oli 3,5 prosentin nousussa ja kolmannellakin neljänneksellä hyvässä 7,9 prosentin kasvussa. Toimialan liikevaihto kasvoi 8,5 prosenttia vuonna 2018 ja 12,2 prosenttia vuonna 2017.

Myös majoitus- ja ravitsemistoiminnan henkilöstömäärän kasvu jatkui vuonna 2019 ja henkilöstömäärä nousi 3,8 prosenttia vuodentakaisesta. Henkilöstömäärä nousi ensimmäisellä vuosineljänneksellä 5,9 prosenttia ja toisellakin vielä 4,0 prosenttia edellisvuodesta. Kolmannella vuosineljänneksellä henkilöstömäärä nousi maltillisemmin 1,4 prosentilla. Viimeisellä vuosineljänneksellä henkilöstömäärä oli jälleen hyvässä 4,1 prosentin nousussa. Vuonna 2018 toimialan henkilöstömäärä kasvoi 3,5 prosenttia.

Rovaniemen seutukunta 2019 ennakkoarvio		
Rovaniemen seutukunta	Liikevaihto, milj. €	Henkilöstö, htv
Kaikki toimialat (ml. julkinen sektori)	3 386	24 310
Teollisuus	573	1 470
Rakentaminen	466	2 260
Tukku- ja vähittäiskauppa	975	2 410
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	154	1 110
Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu		

Lapin maakunnan kaikki seutukunnat

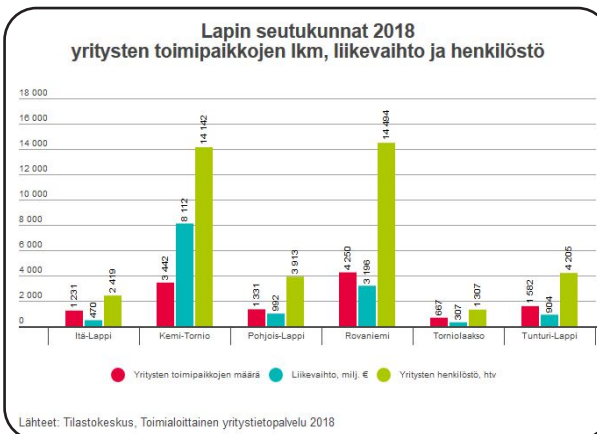
Itä-Lappi, Kemi-Tornio, Pohjois-Lappi, Rovaniemi, Torniolaakso, Tunturi-Lappi

Lapin kaikkien seutukuntien osalta käytettävissä on tiedot kaikkien toimialojen liikevaihtokehityksestä vuodesta 2010 syyskuuhun 2019 saakka (Toimiala Online/Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu), joita tämän sivun tarkastelussa on käytetty. Suhdanneaineiston luonteeseen kuuluu tietojen tarkentuminen ja revisoituminen aineiston täydentyessä, joten tällä sivulla käytetyt trendi- ja kolmen vuosineljänneksen tiedot eivät ole vertailukelpoisia koko Lapin sekä Rovaniemen ja Kemi-Tornion seutukuntien osalta aiemmille sivuilla käytetyn tuoreemman aineiston kanssa.

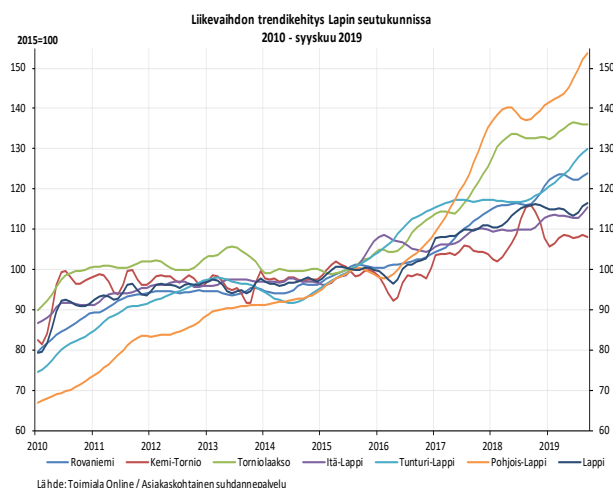
Seutukunta	Yritysten toimi- paikkojen määrä	Liikevaihto, milj. €	Yritysten henkilöstö, hvt	Liikevaihdon vuosimuutos %, 1-3 nelj. 2019
Itä-Lappi	1 231	470	2 419	+3,5
Kemi-Tornio	3 442	8 112	14 142	-0,8
Pohjois-Lappi	1 331	992	3 913	-4,9
Rovaniemi	4 250	3 196	14 494	+6,6
Torniolaakso	667	307	1 307	+1,4
Tunturi-Lappi	1 582	904	4 205	+3,6
Koko Lappi	12 503	13 982	40 482	+1,3

Lähteet: Tilastokeskus, Toimialoitainen yritystietopalvelu 2018 (Yritysten toimipaikat, liikevaihto ja henkilöstö), Asiakaskohtainen suhdannepalvelu (Liikevaihdon vuosimuutos)

Vuonna 2018 Lapissa toimi 12 500 yritysten toimipaikkaa, joiden liikevaihto oli yhteensä noin 14 miljardia euroa ja henkilöstön määrä lähes 40 500 henkilötyövuotta. Lapissa toimivista yritysten toimipaikoista yli joka kolmas oli Rovaniemen ja 28 % Kemi-Tornion seutukunnassa. Liikevaihdosta 58 % kertyi Kemi-Tornion ja 23 % Rovaniemen seutukunnan alueella. Henkilöstömäärästä Rovaniemen osuus oli 36 % ja Kemi-Tornion seutukunnan osuus 35 %. Sekä toimipaikkojen, liikevaihdon että henkilöstömäärän osalta Pohjois- ja Tunturi-Lapin osuudet olivat seuraavaksi suurimmat.



Liikevaihto on kasvanut vuodesta 2015 voimakkaimmin Pohjois-Lapin ja Torniolaakson seutukunnissa. Kaikissa muissakin seutukunnissa liikevaihto on noussut, mutta maltillisemmin. Vaihtelevin ja vaisuin kehitys on ollut Kemi-Tornion seutukunnassa. Vuoden 2019 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä (tammi-syyskuu) liikevaihto kasvoi neljässä ja laski kahdessa Lapin seutukunnassa edellisestä vuodesta. Vahvimmin liikevaihto kasvoi Rovaniemen seutukunnassa. Pohjois-Lapissa liikevaihdon kehitys oli heikoin ja miinuksella toisen vuosineljänneksen liikevaihdon laskusta johtuen, mutta toisaalta taustalla oli edellisen vuoden ensimmäisen vuosipuoliskon vahva kasvu.



Tilastokeskuksen asiakaskohtaisen suhdannepalvelu

(<http://www.stat.fi/suhdannepalvelu/index.html>)

Suhdannetietojen aineistona on verohallinnon oma-aloitteisten verojen aineisto, joka kattaa kaikki Suomen verotilimenettelyssä mukana olevat arvonlisäverovelvolliset yritykset ja säännölliset työnantajat. Aineistoa täydennetään Tilastokeskuksen omalla myyntitiedustelulla. Tiedot alueellistetaan eli kohdistetaan toimipaikkatasolle Tilastokeskuksen Yritysrekisterin avulla. Yritysrekisteristä saadaan yritysten ja toimipaikkojen ajanmukaiset sijaintitiedot sekä toimialatieto.

Liikevaihto sisältää sekä kotimaan liikevaihdon että vientiliikevaihdon. Liikevaihtoon ei sisälly arvonlisäveroa. Luvuissa ei ole huomioitu rahan arvon muutoksia, vaan liikevaihto on aina kyseisen ajankohdan arvossaan.

Vientitiedot ovat osa liikevaihtoa. Vienti koostuu verottomasta liikevaihdosta, EU:n sisäisestä viennistä ja EU-alueen ulkopuolisesta viennistä. Liikevaihdon tavoin vientiin ei sisällytetä arvonlisäveroa. Vientitiedot voidaan tuottaa vain teollisuuden (TOL C) toimialalta.

Henkilöstömäärällä tarkoitetaan yritysten ja yhteisöjen (ml. julkinen sektori) kokopäivätyöllisten määrää henkilötyövuosina (htv). Esim. kaksi puolipäiväistä työntekijää=yksi henkilötyövuosi. Henkilöstömäärä tuotetaan yritysrekisterin henkilöstömäärätiedosta ansiotason muutoksesta puhdistetun palkkasummakehityksen perusteella. Yrittäjien henkilöstömäärä estimoidaan liikevaihdon kehityksen perusteella.

Uusimman suhdannekatsauksen tiedoissa voi olla poikkeamia aiempiin katsauksiin verrattuna, koska **tiedot tarkentuvat** eli revisoituvat jonkin verran tietopalvelun päivityskertojen välillä. Tämä johtuu muuttujien tarkentumisesta, kausiveroaineiston täydentymisestä ja toimipaikkarakenteen muuttumisesta yritys- ja toimipaikkarekisterin päivittyessä. Tietojen päivittyminen aiheuttaa revisiota noin 12 kk kattavan vuoden päätyttyä.

Lapin Suhdannekatsauksessa on käytetty suhdanneaineiston kuukausittaisia trendisarjoja sekä vuosineljänneksittäisiä ja koko vuoden **vuosi-muutosprosentteja**. Lisäksi on käytetty Suhdanneaineiston rakenneselvityksen toimialoittaisia liikevaihdon eurosummia ja henkilöstömäärätietoja.

Trendi kuvaa pitkän aikavälin kehitystä, tarkasteltavan muuttujan tasoa verrattuna perusvuoden keskimääräiseen tasoon. Perusvuoden 2015 keskiarvo on 100. Trendistä on poistettu kausivaihtelun lisäksi myös lyhyen aikavälin epäsystemaattiset vaikutukset. Trendikuvioiden tarkastelussa on muistettava että erityisesti trendikuvaajan loppuosa saattaa muuttua tulevien kuukausitietojen päivittyessä.

Muutosprosentilla voidaan tiivistää tuorein suhdannekehitys. **Muutosprosentit** on laskettu prosenttimuutoksina eri vuosien välillä edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Muutosprosentti kertoo esimerkiksi liikevaihdon kasvun tai vähenemisen edellisen vuoden vastaavaan kauteen verrattuna. Suhdannekäanteisiin vuosimuutosprosentit reagoivat hitaasti.

Liikevaihdon ja henkilöstömäärän ennakoarvio 2019: Ennakoarviossa Suhdanneaineiston rakenneselvityksen vuoden 2018 liikevaihto- ja henkilöstömäärätiedot on muunneltu vuoden 2019 ennakoarvioiksi vuoden 2019 vuosimuutosprosentteja käyttäen.

Teollisuus pl. suuryritykset: Toimiala C Teollisuus, josta vähennetty määritellyt suuret teollisuusyksiköt

Liike-elämän palvelut sisältää toimialat M+N:

M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (Lakiasia- ja laskentatoimen palvelut; Pääkonttorien toiminta: liikkeenjohdon konsultointi; Arkkitehti- ja insinööripalvelut: tekninen testaus ja analysointi; Tieteellinen tutkimus ja kehittäminen; Mainostoiminta ja markkinatutkimus; Muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle; Eläinlääkintäpalvelut)
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta (Vuokraus- ja leasingtoiminta; Työllistämistoiminta; Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta: varaupalvelut; Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut; Kiinteistön- ja maimanhoito; Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle)

Matkailupalvelut sisältää TEMin suosituksen (Suositus matkailun alueellisissa tulo- ja työllisyyselvytyksissä käytettävistä määritelmistä ja luokituksista) mukaiset matkailulle tyypilliset toimialat (pl. majoitus- ja ravitsemistoiminta, jota suhdannekatsauksessa tarkastellaan erikseen) sisältäen toimialoja pääluokista: H Kuljetus ja varastointi, N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, R Taiteet, viihde ja virkistys, S Muu palvelutoiminta. Tarkemmin seuraavat toimialat: 491 Rautateiden henkilöliikenne, kaukoliikenne, 4932 Taksiliikenne, 4939 Muualla luokittelematon maaliikenteen henkilöliikenne, 501 Meri- ja rannikkovesiliikenteen henkilökuljetus, 503 Sisävesiliikenteen henkilökuljetus, 511 Matkustajalentoliikenne, 52211 Linja-autoasemat, 52221 Satamat, 5223 Ilmaliikennettä palveleva toiminta, 7711 Autojen ja kevyiden moottoriajoneuvojen vuokraus ja leasing, 7721 Vapaa-ajan ja urheiluvälineiden vuokraus ja leasing, 7734 Vesiliikennevälineiden vuokraus ja leasing, 7735 Ilmailuvälineiden vuokraus ja leasing, 791 Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta, 799 Varauspalvelut, 9001 Esittävät taiteet, 9002 Esittäviä taiteita palveleva toiminta, 9102 Museoiden toiminta, 9103 Historiallisten nähtävyyksien, rakennusten ja vastaavien kohteiden toiminta, 9104 Kasvitieteellisten puutarhojen, eläintarhojen ja luonnonpuistojen toiminta, 9311 Urheilulaitosten toiminta, 9321 Huvi- ja temapuistojen toiminta, 9329 Muu huvi- ja virkistystoiminta, 9604 Kylpylaitokset, saunat, solariumit yms. palvelut

Erikoistumisalat -laskelma: Tilastokeskuksen Toimialoittaisen yritystietopalvelun vuoden 2018 mukaiset toimialoittaiset prosenttiosuudet henkilöstömäärästä yhteensä jaettuna koko maan vastaavilla osuuksilla. Indeksiksi, koko maa=100, eli osuudet ovat saman suuruiset, kun indeksi on 100.

Täydentävinä Tilastokeskuksen tilastoina käytetty:

- Toimialoittainen yritystietopalvelu: Toimipaikkojen lukumäärä, Yritysten henkilöstömäärä vuonna 2018, Erikoistumisalat -laskelma
- Väestörakenne: Väestön määrä vuoden 2019 lopussa
- Työssäkäynti: Työpaikat vuoden 2017 lopussa, Työvoima ja taloudellinen huoltosuhde vuoden 2018 lopussa
- Aluekilpailu: Bruttokansantuote vuonna 2017

Toimialaluokitus 2008 <http://www.tilastokeskus.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/index.html>

- A Maatalous, metsätalous ja kalatalous
- B Kaivostoiminta ja louhinta
- C Teollisuus
- D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta
- E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito
- F Rakentaminen
- G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus
- H Kuljetus ja varastointi
- I Majoitus- ja ravitsemistoiminta
- J Informaatio ja viestintä
- K Rahoitus- ja vakuutustoiminta
- L Kiinteistöalan toiminta
- M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
- N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta
- O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus
- P Koulutus
- Q Terveys- ja sosiaalipalvelut
- R Taiteet, viihde ja virkistys
- S Muu palvelutoiminta
- T Kotitalouksien toiminta työnantajina; kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön
- U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta
- X Toimiala tuntematon

TOIMITUS

Tuula Uusipaavalniemi

Heino Vasara

TAITTO

Satu Takoja

LISÄTIETOJA

Mervi Nikander

Lapin liitto

050 444 5606

Heino Vasara

Lapin ELY-keskus

0295 039 689

Timo Rautajoki

Lapin kauppakamari

040 551 1289

Pirkka Salo

Lapin Yrittäjät ry

0400 392 139

Kari Tuominen

Finnvera

029 460 2001

Jukka Kujala

Rovaniemen kaupunki

040 640 2718

Sari Moisanen

Meri-Lapin kehittämiskeskus ry

040 820 9584



LAPIN LIITTO



LAPIN
KAUPPAKAMARI



FINNVERA



Mikä on Lapin Suhdannekatseaus?

Tilastokeskuksen asiakaskohtainen suhdannepalvelu (<http://www.stat.fi/suhdannepalvelu/index.html>) tuottaa Lapin maakunnalle vuosittain tiedot liikevaihdon, teollisuuden viennin ja henkilöstömäärän suhdannekehityksestä määritettyjen toimialojen, matkailukeskusten yritysryhmien sekä Kemi-Tornion ja Rovaniemen seutukuntien osalta.

Lapin suhdannekatseaus perustuu pääosin huhtikuun alussa käyttöön saadun vuoden 2019 loppuun ulottuviin suhdanneaineiston tietoihin. Kaikkien seutukuntien liikevaihdon osalta on käytetty Toimiala Online -palvelun kautta saatavissa olleita syyskuun 2019 loppuun ulottuvia tietoja. Lisäksi täydentävinä tietoina on käytetty muita Tilastokeskuksen tuottamia tuoreimpia tilastotietoja.

Suhdannekatseaus on toteutettu Lapin liiton, Lapin ELY-keskuksen, Lapin kauppakamarin, Lapin Yrittäjien, Finnveran, Rovaniemen kaupungin sekä Meri-Lapin kehittämiskeskuksen yhteistyönä.

LAPLAND
Above Ordinary